

5422 SAYILI KURUMLAR VERGİSİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPIL- MASINA İLİŞKİN KANUN

Kanun No : 2362

Kabul Tarihi : 24.12.1980

(27 Aralık 1980 gün ve 17203 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

**GEREKÇESİ
KANUN TASARISI
VE KOMİSYON
RAPORLARI**

Milli Güvenlik Konseyi S. Sayısı : 78 (1/68)

MİLLÎ GÜVENLİK KONSEYİ
5422 SAYILI KURUMLAR VERGİSİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TASARISI

T.C.
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi Başkanlığı
Sayı: 101-642/07380

25 Kasım 1980

MİLLÎ GÜVENLİK KONSEYİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanhğınca hazırlanan ve Milli Güvenlik Konseyi Başkanlığına arzı Bakanlar Kurulunca 21 Kasım 1980 tarihinde kararlaştırılan "5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini emirlerine arz ederim.

Bülend Ulusu
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Türk vergi sistemi genel olarak vergide adalet, genellik, eşitlik, verimlilik ve ekonomik düzenlemelerle paralellik prensipleri dikkate alınarak yeniden gözden geçirilmiş ve Kurumlar Vergisi Kanununda yapılması gerekli görülen düzenlemeler de bu ana ilkeler ışığı altında yapılmış bulunmaktadır.

Bugün memleketimizin karşı karşıya bulunduğu en önemli meselelerden biri de ekonomimizin içine düştüğü ağır bunalımdır. Bu ekonomik darboğazın neticesi olarak, kalkınma hamlemiz büyük ölçüde sekteye uğramakta, üretim azalmakta, yatırımlar durmakta ve bütün bunlar enflasyonu körüklemekte, işsizliği önemli ölçüde artırmak suretiyle sosyal huzursuzlukların kaynağını teşkil etmektedir.

Bu meselenin köklü çözümü yatırımları hızlandırarak, üretimi ve istihdamı artırmaktan geçer.

1950 yılında yürürlüğe konulmuş Kurumlar Vergisi Kanunu ile ilgili tasan, söz konusu kanundaki boşlukların giderilmesi ve kapsam dışı kalan alanların vergilendirilmesi, ileri vergi sistemlerinde yer alan Kurumlar Vergisi mevzuatındaki gelişmelerin nazara alınması, uygulamada ortaya çıkmış aksaklıkların giderilmesi veya ıslahı ve özellikle önemli ekonomik teşvik tedbirlerine bünyesinde yer verilerek kurumlaşmanın teşvikinin sağlanması suretiyle yeni ve günün gereklerine uygun bir yapı getirilmek üzere hazırlanmıştır.

Kurumlar Vergisi Kanununda ekonomik ve sosyal zaruretlerin gerektirdiği, yatırımları özendirci, geri kalmış yörelere kaydırılmasını teşvik edici hükümlere geniş ölçüde yer verilmek suretiyle işsizlik ve üretim yetersizliği problemlerine çözüm getirilmek istenmiştir.

Tasanda yer alan temel değişiklikleri şöyle özetleyebiliriz:

1. Kurumların birbirine iştirakine engel olarak büyümeyi ve kurumlaşmayı önleyici şartlar kaldırılarak iştirak kazançtan istisnasına yaygınlık kazandırılmıştır. Böylece büyüme ve kurumlaşma teşvik edilmek istenmiştir.
2. Kooperatifleşmeyi teşvik etmek üzere ve gerçek kooperatifçilik anlayışına uygun kooperatiflerde ortaklarla olan faaliyetleri koruyucu yolda tedbirler getirilmiştir.

3. Sendikaların dernek hükmünde olduğu belirtilerek bunların iktisadi işletmelerinin de vergiye tabi olduğu açıldığı kavuşturulmuştur.

4. İhracatta, dış piyasadaki rekabet dengesini yabancı kurumlar lehine bozan ve aynı zamanda döviz ve vergi kaybına sebep olan dar mükellef kurumlara ilişkin ihracat muaflığı kaldırılmıştır.

5. Yerli müteşebbislerin uluslararası ihalelere katılmalarını, müteahhitlerin yurt dışında iş yapmalarını ve memleketimize döviz getirmelerini teşvik etmek gayesiyle; Kambiyo mevzuatı gereğince Türkiye'ye getirildiğinin tevsik edilmesi kaydıyla, yurt dışında yapılan inşaat, onarma ve montaj işleri ile teknik hizmetlerden sağlanan kazançların tamamı Kurumlar Vergisinden müstesna tutulmuştur.

6. Türkiye'ye döviz getirilmesini teşvik etmek gayesiyle dış navlun gelirlerinin belli bir kısmının kurum kazancından düşülmesi öngörülmektedir.

7. Yaş meyve, sebze ve sanayi ürünlerinin ihracatını teşvik etmek gayesiyle, bunları ihraç edenlerin kazançlarının önemli bir kısmı bazı şartlarla Kurumlar Vergisinden müstesna tutulmuştur.

8. Yatırım indiriminde öz sermaye kavramı kaldırılarak, harcama esası getirilmiş ve kurumlar açısından en büyük problem olan finansman meselesine çözüm getirmek için, yatırım indiriminden faydalananak yatırımlarını önceden vergi ödenmeksizin teşkil edecekleri fonlarla finanse etmeleri konusunda "Finansman fonu" kurulmuştur. Bu suretle yatırımcılara önemli bir finansman rahatlığı getirilmiştir.

Yatırım indirimi nispetleri gerçek kişilerde olduğu gibi kurumlar açısından da indirimden faydalananak yatırım miktarının % 40'ına yükseltilmiştir. Bu nispet zirai ve ziraate dayalı yatırımlar ile kalkınma planı ile yıllık programlarda özel önem taşıdığı belirtilen sektörler veya gerice yöre olarak belirtilen yörelerde yapılan yatırımlarda % 60'a çıkarılmıştır.

Ancak, kalkınma planı ve yıllık programlarda özel önem taşıdığı belirtilen sektörler ile gerice yöre olarak belirtilen yörelerde yapılan yatırımlar dolayısıyla yatırıma sermaye şirketleri ile kooperatiflerin bu yatırımları için yatırım indirimi nispeti % 70'e yükseltilmiştir.

Böylece yatırımlar ve özellikle kurum yatırımları söz konusu sektör ve gerice yörelere doğru yönlendirilmek istenmiştir. Ancak bu suretle bahsedilen yöreler için çok büyük bir problem olan işsizlik meselesinin yerinde halledilmesi ve bu yerlerden büyük şehirlere olan göçün asgariye indirilmesi mümkün olabilecektir.

9. Mükellefler ve vergi idaresi için uygulaması çok güç olan Gelir Vergisi Kanununun 96 ncı maddesi uyarınca yapılan stopaj kaldırılmış ve ilave bir vergi yükü getirilmeksizin Kurumlar Vergisi oram sermaye şirketleri ile kooperatifler için % 25'den % 40'a çıkarılmıştır. Ayrıca Kurumlar Vergisi tarhına esas olan matrahlar üzerinden alınan Mali Denge Vergisi % 2'ye indirilmiştir.

10. Kurumlarda tasfiye dönemine ilişkin hükümler ıslah edilmiştir.

11. Bazı muafiyetlerin sınırı daraltılmakta, bir kısım istisnalar ise kaldırılmaktadır.

12. Dar mükellef kurumların münferit beyanname ile ilgili olarak 22 nci maddede Gelir Vergisi Kanununda yapılan değişikliğe paralel yeni düzenleme yapılmaktadır.

13. Dar mükellefiyete tabi kurumlarda Kurumlar Vergisi tevkifatı yeniden düzenlenmekte ve vergi nispetleri değiştirilmektedir.

Yukarıda belirtilen temel değişikliklerden de anlaşılacağı üzere, Türk ekonomisinin içinde bulunduğu durum dikkate alınmış, kurumlaşmayı, yatırım ve ihracatı teşvik edici hükümler geti-

rilmiştir. Bu değişikliklerle yatırımları ve dolayısıyla üretimi artırmak suretiyle bir yandan istihdamı artırmak diğer yandan enflasyonu kontrol altına almak suretiyle ekonomimizin istikrara kavuşmasına Kurumlar Vergisi ile katkıda bulunmak gayesi güdülmüştür.

Kurumlaşmayı, yatırımı ve ihracatı teşvik edici önemli hükümlerin yol açacağı vergi kaybına rağmen, ekonomiye olumlu kalkılan neticesi milli gelirde önemli artışlar beklenmektedir.

Ayrıca, belirtilmesinde fayda olan bir diğer husus da şudur; kurumlaşmayı, yatırım ve ihracatı teşvik edici hükümler kısa vadede bir vergi kaybına sebep olacak gibi görünmekte ise de, makro açıdan bakınca durum çok farklı olacaktır. Şöyleki; söz konusu teşviklerle yatırımlar artacak, yatırımlar artınca üretim artacağından, enflasyon vergi politikası ile etki altına alınmış olacaktır. Bunun yanında istihdam artırılmış olacağından işsizlik meselesinin çözümüne önemli bir katkıda bulunulacaktır. Böylece Milli gelirin artışına da önemli derecede bir katkı sağlanmış olacaktır.

Bütün bu neticeler dolaylı olarak gene vergi gelirlerinin artmasına yol açacaktır.

Ayrıca, sosyo-politik açıdan önemli olan, ekonomik sebebe dayalı yurt içi göç meselesi gerice yörelerde yapılacak yatırımlarla sağlanacak iş sahaları ile önemli ölçüde halledilmiş olacaktır.

Sonuç olarak, Kurumlar Vergisinde yapılan değişikliklerle, verginin hem ekonomik, hem sosyal, hem de mali gayeleri arasında bir uyum sağlanmış ve Türk ekonomisinin içinde bulunduğu bunalıma çözüm getirilmek istenmiştir.

MADDE GEREKÇELERİ MADDE 1. — Bu madde ile

Kurumlar Vergisi Kanununun birinci maddesi değiştirilmiştir.

Bilindiği üzere, 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun birinci maddesi ile, sermaye şirketleri, kooperatif şirketler, iktisadi kamu müesseseleri, dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmelerin kazançları kurumlar vergisi mevzuuna alınmış bulunmaktadır.

Maddede yapılan değişikliklerle, yürürlükte bulunan birinci maddenin (B) bendinde, "kooperatif şirketler" tabiri yerine, "kooperatifler" ibaresi ikame olunmakta ve sendikaların dernek hükmünde olduğu belirtilmektedir.

Söz konusu değişiklikler ve gerekçeleri aşağıda açıklanmıştır.

a) Yürürlükteki birinci maddenin (B) bendine göre, kooperatif şirketlerin kazançları vergi mevzuuna alınmıştır. 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu ile, kooperatiflerin hukuki statüleri tayin edilerek, kooperatif şirket ibaresi yerine kooperatif tabiri kullanılmış ve Türk Ticaret Kanunun kooperatif şirketlere ilişkin 485 - 502 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır. Sözü edilen Kanunun geçici maddesi ile, Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş ve faaliyette bulunan kooperatif şirketlerin de, anasözleşmelerini üç sene içinde (10.8.1972 tarihine kadar) bu Kanun hükümlerine intibak ettirmek zorunda bulundukları, aksi halde dağılmış sayılacakları, hükme bağlanmıştır.

Bu nedenle yürürlükte bulunan madde metnindeki, "Kooperatif şirketler" ibaresi, "Kooperatifler" şeklinde değiştirilmiştir.

b) Yürürlükteki birinci maddenin (D) bendine göre "Dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri" nin kazançları vergi mevzuuna alınmıştır. Ancak sendikaların iktisadi işletmelerinin madde metninde sayılmamış olması bunların vergilendirilmesinde tereddütlerin doğmasına neden olmuştur. Bu tereddütleri gidermek amacıyla Kurumlar Vergisi tatbikatında sendikaların dernek hükmünde olduğu madde metninde belirtilmek suretiyle bunların iktisadi işletmelerinin de vergiye tabi olduğu açıklığa kavuşturulmuştur.

MADDE 2. — Bu madde ile aynı Kanunun 4 ncü maddesinin ikinci fıkrası değiştirilmektedir. Kurumlar Vergisi Kanununun meri 4 ncü maddesinin birinci fıkrasında, iktisadi kamu müesseselerinin mahiyeti açıklanmış, ikinci fıkrada ise bunların kazanç gayesi gütmemelerinin tüzelkişiliklerinin olmamasının, müstakil muhasebelerinin ve kendilerine tahsis edilmiş sermayelerinin bulunmamasının mükellefiyetlerine tesir etmeyeceği hususu belirtilmiştir.

Uygulamada, bir kısım iktisadi kamu müesseselerinin vergilendirilmesi hususunda, müessesenin faaliyet konusunun kanunla tevdi edilmiş görevler arasında bulunması ve ayrıca müstakil bir işyerinin de bulunmaması nedenleriyle müşkülata karşılaşılmakta ve ihtilaflar doğmaktadır. Halbuki, kanunda belirtilen şartlara sahip bir iktisadi işletmenin mevcudiyeti halinde, işletme konusu faaliyetin kanunla tevdi edilmiş görev olup, olmamasının vergilemeyi etkilememesi gerekir. Maddeye bu bakımdan açıklık vermek ve dolayısıyla uygulamada karşılaşılan ihtilafları önlemek amacıyla "faaliyetin kanunla tevdi edilmiş görevler arasında bulunması" ve "işyerlerinin bulunmaması" keyfiyetlerinin mükellefiyete tesir etmeyeceği hususu, fıkra metninde açıkça belirtilmiştir.

MADDE 3. — Bu madde ile aynı Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası değiştirilmektedir. Yürürlükteki 6 ncı maddenin birinci fıkrasında yabana kamu idare ve müesseselerine ait iktisadi işletmelerin mahiyeti açıklanmış, ikinci fıkrasında ise bunların kazanç gayesi gütmemeleri, tüzelkişiliklerinin olmaması, müstakil muhasebeleri ve kendilerine tahsis edilmiş sermayelerinin bulunmamasının mükellefiyetlerin tesir etmeyeceği hususu belirtilmiştir.

Uygulamada bir kısım yabancı kamu idare ve müesseselerinin vergilendirilmeleri konusunda müstakil bir işyerinin bulunmaması nedenleriyle müşkülata karşılaşılmakta ve ihtilaflar doğmaktadır. Halbuki kanunda belirtilen şartları haiz bir iktisadi işletmenin mevcudiyeti halinde işyerinin bulunmamasının vergilemeyi etkilememesi gerekir. Maddeye bu bakımdan açıklık vermek ve doğacak ihtilafları önlemek amacıyla, "işyerlerinin bulunmaması" keyfiyetinin mükellefiyete tesir etmeyeceği hususu fıkra metninde açıkça belirtilmiştir.

MADDE 4. — Bu madde ile Kanunun yedinci maddesi değiştirilmektedir. Yürürlükteki yedinci maddede, Kurumlar Vergisi muafiyeti ile ilgili hükümler yer almaktadır.

Yapılan değişiklikle, bazı muafiyetler getirilmekte, bazı muafiyetler kaldırılmakta veya daraltılmaktadır.

Değişikliklere ilişkin hususlar aşağıda sırasıyla açıklanmıştır.

a) Yürürlükteki 7 nci maddenin 9 numaralı bendi ile tüzelkişiliği haiz emekli ve yardım sandıklan Kurumlar Vergisinden muaf tutulmuş bulunmaktadır.

Anılan hüküm uyarınca emekli ve yardım sandığı ismi altında ve tüzelkişiliği haiz olmak üzere dernek ve vakıf statüsünde çok sayıda teşekkül kurulmuş olup, bu teşekküllerce özellikle ticari olmak üzere çeşitli alanlarda geniş ölçüde gelirsağlayıcı faaliyetlere girişilmiştir. Bu sebeple sözü edilen teşekküllerin Kurumlar Vergisi kapsamına girmeleri gerekirken, mevcut hüküm uyarınca buna imkân bulunamamaktadır.

Bu durumu önlemek ve vergi muafiyetinin gerçek anlamda emekli ve yardım sandığı niteliğinde olan teşekküllere uygulanmasını sağlamak için bent hükmü, TC Emekli Sandığı, Ordu Yardımlaşma Kurumu, Memur Yardımlaşma Kurumu, Sosyal Sigortalar Kurumu gibi Kanunla kurulan emekli yardım sandıklan ile sosyal sigorta kurumları şeklinde değiştirilmiştir.

b) Yürürlükteki 7 nci maddenin 11 numaralı bendinin (a) fıkrası ile il özel idareleri, belediye ve köyler ile bunların teşkil ettikleri, birlikler veya bunlara bağlı müesseseler tarafından işletilen su, elektrik ve havagazı işletmeleri kurumlar vergisinden muaf tutulmuştur. Aynı idare, teşekkül ve müesseseler tarafından işletilen soğuk hava depolarının da vergiden muafiyetini temin için, (a) fıkrasında gerekli değişiklik yapılmıştır.

c) Yürürlükte bulunan 7 nci maddenin 15 numaralı bendi hükmüne göre, derneklere ait olup, üyelerinin istifadesine tahsis edilen ve alkollü içki verilmeyen lokal, gazino ve lokanta işletmeleri kurumlar vergisinden muaf tutulmuştur.

Derneklerin sayısının son derece artması, kuruluş gayesi içinde faaliyet icra edip etmediklerinin kontrol edilemeyişi sebebiyle, bu muafiyet, dernekler tarafından geniş ölçüde istismar edilmiş ve bu yerler gerçekte üyeler dışındaki kimselerin de girebildiği, içki verilen yerler haline gelmiş ve neticede vergisiz ticari bir faaliyet alam doğmuştur.

Bu durumda bentte yer alan muafiyet hükmünün devamına gerek görülmediğinden 15 numaralı bent madde metninden çıkarılmıştır.

d) Yürürlükteki 7 nci maddenin sonuna 903 sayılı Kanunun 5 nci maddesinin (A) fıkrası ile eklenen 18 numaralı bent hükmüyle, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan Vakıflar Kurumlar Vergisinden muaf tutulmuştur.

Kurumlar Vergisi Kanununun 1 nci maddesinde, mükellefler tadadi olarak belirtilmiş olup, bunlar arasında vakıflar yer almamaktadır.

Yani, vakıflar Kurumlar Vergisi mükellefi olmayıp, sadece iktisadi işletmeleri vergi kapsamına alınmıştır.

Bu itibarla, vergiye tabi bulunmayan bir müessesenin kanun metninde muafiyetine yer vermek gereksiz bulunduğundan, mezkûr fıkra hükmü madde metninden çıkarılmakta ve uygulamadan doğan tereddütler giderilmektedir.

Bu Kanunda yapılan değişikliklerle, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıfların iktisadi işletmeleri % 40 nispetinde Kurumlar Vergisine tabi tutulmakta ise de, Gelir Vergisi Kanununda düzenlenen "vergi alacağı" müessesesi ile, alınan Kurumlar Vergisinin 3/4'ü söz konusu vakıflara iade edileceğinden, bu vakıf işletmelerinin nihai vergi yükü % 10'a inmiş olacaktır.

MADDE 5. — Bu madde ile aynı Kanunun 8 nci maddesi yeniden düzenlenmektedir. Yapılan düzenleme ile yürürlükteki maddenin 1, 2, 4 ve 6 numaralı bentleri değiştirilmekte ve maddeye 7, 8 ve 9 numaralı bentler eklenmektedir.

Değişikliklere ilişkin hususlar aşağıda sırasıyla açıklanmıştır.

a) 8 nci maddenin 1 numaralı bendine göre, başka bir kurumun sermayesinin asgari % 10'una bu kurumun kuruluşu anında veya bilanço tarihinden en az bir yıl evvelinden beri sahip olduklarını ispat ve tevsik eden tam mükellefiyete tabi anakurumların, kurum iştiraklerinden el de ettikleri kazançlar, Kurumlar Vergisinden müstesna bulunmaktadır.

Tam mükellefiyete tabi bir kurumun, iştirak kazana istisnasından yararlanabilmesi için, mevcut hükümde yer alan sermayenin asgari yüzde onuna, kurumun kuruluşu anında veya bilanço tarihinden en az bir yıl evvelinden beri sahip olma şartı, bir taraftan kurumların yekdiğerine iştirakine engel olmak suretiyle büyümeye, diğer taraftan iştirak yoluyla yeni şirketlerin kurulmasına engel teşkil etmek suretiyle bizihi kurumlaşmaya olumsuz yönde etki yapmaktadır. Bu sebeple, yukarıda belirtilen mahzurları önlemek ve kurumlaşmayı teşvik etmek maksadıyla, bir numaralı bent hükmü, tam mükellefiyete tabi kurumların başka bir kuruma iştiraklerinden sağladıktan kazançların, herhangi bir şarta bağlı olmaksızın Kurumlar Vergisinden müstesna tutulmasını temin edecek şekilde yeniden düzenlenmiştir.

b) Risturn istisnasına ilişkin yürürlükteki 8 nci maddenin 2 numaralı bent hükmünde yer alan "kooperatif şirketler" ifadesi yerine 1 nci madde gerekçesinde belirtilen nedenlerle "kooperatifler" deyiimi ikame edilmiş, risturn istisnasının kapsamı yeniden düzenlenmiştir.

Mevcut metinde, risturn istisnası münhasıran istihlak, istihsal ve kredi kooperatiflerine tanınmış, olup bu mahiyette olmayan kooperatiflerin risturn istisnasından faydalanmaları mümkün bulunmamaktadır.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununa göre, kooperatifler ortaklarının belirli ekonomik çıkarlarını ve özellikle meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla, kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli teşekküllerdir.

Kanunda açık olarak belirtildiği gibi, kooperatifler, sosyal amaçlarla üyelerinin ihtiyaçlarını ucuza ve daha iyi bir tarzda temin etmeyi amaçlayan ortak dayanışma ilkesine dayalı, kuruluşlardır.

Bu bakımdan kooperatifleşmeyi teşvik etmek için kanunda sayılan kooperatiflerin, ortaklarla yapılan muamelelerden doğan ve ortaklara risturn olarak dağıtılan kazançtan kurumlar vergisinden istisna edilmiştir.

Ancak günümüzde istihlak, kredi ve istihsal kooperatifi olarak kurulan kooperatifler kâr amacı güden ticaret şirketleri haline dönüşmekte ve asıl amaçları dışına çıkarak tacir hüviyetini almaktadırlar. Yürürlükteki hükümle 1163 sayılı Kanunda amaçlanan ilkelere uygun olarak istisna kapsamına alınan "ortaklarla yapılan muamelelerden doğan kazancın sınırı çizilmemiş olduğundan uygulamada müşkülata karşılaşılmakta ve ihtilaflar doğmaktadır. Maddeye bu bakımdan bir açıklık vermek ve dolayısıyla uygulamada karşılaşılan ihtilafları bertaraf etmek amacıyla" ortaklarla yapılan muamelelerin, mahiyeti açıkça belirtilmiştir.

Maddede ayrıca kooperatifin ortaklardan başka kimselerle veya ortaklarla ortaklık statüsü dışında yaptığı muamelelerden doğan kazançlar hakkında risturnlara ilişkin istisna hükmünün uygulanmayacağı açıkça belirtilmiştir.

c) Halen yürürlükte bulunan 8 nci maddenin 4 numaralı bendine göre, 927 sayılı Kanunun 1 nci maddesine istinaden verilen sıcak ve soğuk maden suları imtiyazının işletilmesinden elde edilen kazançlar, ihale tarihini takibeden yıldan itibaren beş yıl süre ile Kurumlar Vergisinden istisna edilmiştir.

Kurumlar Vergisi Kanununun tedvini sırasında teşviki yerinde görülen bahse konu maden suyu işletmeciliği için öngörülen istisna hükümlerine, bugün için, ödenen imtiyaz bedeline nazaran işletmelerin kârlılık durumları mukayese edildiğinde, mahal bulunmadığı sonucuna varılmış ve bu nedenle 4 numaralı bent hükmü madde metninden çıkarılmıştır.

d) 903 sayılı Kanunun 5 nci maddesi ile Kurumlar Vergisi Kanununun 8 nci maddesine eklenen 6 numaralı bent hükmüne göre, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıfların sermaye iştirakinde bulundukları kurumların safi kazancından, mezkûr vakıflara sermaye iştirak nispetinde ödenecek miktarlar, kurumlar vergisinden istisna edilmiştir.

Adı geçen vakıfları himaye etmek maksadıyla 903 sayılı Kanunla getirilen bu istisnadan, aslında vakıf değil, bunun sermaye iştirakinde bulunduğu kurum istifade etmekte, vakfın iştirak sermayesine isabet eden kâr payı mezkûr kurumun kurumlar vergisi matrahından tenzil edilmektedir. Böyle bir istisna hükmü vergilendirme prensiplerine ve tekniğine aykırı düşmektedir. Zira vakfın sermaye iştirakinde bulunduğu kurumun kazancı, faaliyet dönemine ilişkin kümülatif safi kurum kazancı olup, dağıtım yapılmadan önce bu kazançtan vakfa pay ayrılması ile kurum matrahından indirilmesi aslında kuruma tanınan bir istisna mahiyetini kazanmaktadır. Kurumlar kâr dağıtmama karan alarak vakfa intikal etmesi gereken fonları vergisiz olarak kendileri kullanmaktadırlar. Esasen 903 sayılı Kanunla getirilen vergi muafiyetinin amacı vakıflara vergi muafiyeti yolu ile bütçeden fon aktararak kaynak sağlamak değil, oluşmuş olan vakıf fonlarının belli bir amaca yönlendirilmesinde katkıda bulunmaktır.

Bu nedenlerle, yürürlükteki 8 nci maddenin 6 numaralı bendinde yer alan istisna hükmünün devamına gerek bulunmadığından hüküm madde metninden çıkarılmıştır.

e) 4 numaralı bentte yapılan değişiklikle yerli müteşebbislerin uluslararası ihalelere katılma larını ve yurt dışından sağladıktan dövizleri yurda getirmelerini teşvik etmek amacıyla, bunların yurt dışında yaptıkları inşaat onarma ve montaj işleri ile teknik hizmetlerden sağladıkları ka zançlar için bu kazançlara tekabül eden dövizin kambiyo mevzuatı gereğince yurda getirildiğinin tevsiği şartıyla Kurumlar Vergisinden müstesna tutulması öngörülmüştür.

f) 6 numaralı bentte yapılan değişiklikle sanayi ürünlerinin imal ve ihracının teşviki amacı la bu ürünlerin ihracından sağlanan hasılatın belli bir oranının bazı şartlarla vergi matrahından düşülmesi esası getirilmiştir.

Söz konusu istisna, kendi imal ettiği sanayi ürünlerini ihraç eden kurumlarla, ihraç ettiği malı imal etmeyen ihracatçı kurumların belirli durumlarda ayrı ayrı yararlanabilecekleri şekilde düzenlenmiştir.

Fıkra hükmüne göre, ihraç ettiği sanayi ürününü kendi imal eden ve yıllık ihracat tutan 250 000 Amerikan Dolan veya muadili yabancı para karşılığı Türk Lirasını aşan imalatçıların, ihracatın ilk yılı için bu ihracattan sağladıktan hâsılatın % 20'si müteakip yıllarda bir önceki yıla göre artan ihracat hâsılatın % 30'u ile bakiyesinin % 15'i kurum kazancından indirilecektir.

İhracat istisnasının tatbikatında kur farklarından dolayı mükelleflerin ihracat hâsılatlarında artışlar söz konusu olabileceği ve bunun gerçek bir ihracat hâsılatı artışı olmayacağı dikkate alınarak, bir önceki yıla göre artan ihracat hâsılatının hesaplanması sırasında, bu tip suni artışların nazara alınmayacağı açıklığa kavuşturulmuştur.

İmal ettiği sanayi ürününü doğrudan ihraç etmeyen imalatçılar da, bu ürünlerin ihracatçı larca ihraç edildiğini tevsi ettikleri takdirde, ihracatçılara yaptıkları satışlar dolayısıyla aynı şartlarla istisnadan yararlanabileceklerdir.

İmalatçı olmayan ve ihraç ettiği malı imal etmeyen ihracatçı kurumlar bu istisnadan 1/4 oranında faydalanabileceklerdir.

g) 8 nci maddeye eklenen 7 numaralı bent ile, yaş meyve ve sebze ihracatını teşvik etmek amacıyla bu ürünlerin ihracından sağlanan hâsılatın belli bir oranının vergi matrahından düşülmesi esası getirilmiştir.

Fıkra hükmüne göre, yaş meyve, sebze ihracatçılarının bu ürünlerin ihracından sağladıkları hâsılatın ilk yıl için % 20'si, müteakip yıllarda ise bir önceki yıla göre artan ihracat hâsılatının % 30'u ile bakiyesinin % 15'i kurum kazancından indirilecektir. Ürettiği yaş meyve ve sebzeyi doğrudan ihraç edemeyen üreticiler de bu ürünlerinin ihracatçı larca ihraç edildiğini teşvik etme leri halinde, ihracatçılara yaptıkları satışlar dolayısıyla aynı oranlar dahilinde bu istisnadan ya rlanabileceklerdir.

İhracat istisnasının tatbikatında kur farklarından dolayı mükelleflerin ihracat hâsılatlarında artışlar söz konusu olabileceği ve bunun gerçek bir ihracat hâsılatı artışı olmayacağı dikkate alınarak, bir önceki yıla göre artan ihracat hâsılatının hesaplanması sırasında, bu tip suni artışların nazara alınmayacağı açıklığa kavuşturulmuştur.

h) 8 nci maddeye eklenen 8 numaralı bent ile Türkiye'ye döviz getirilmesini teşvik etmek gayesiyle dış navlun gelirlerinin belli bir kısmının kurum kazancından indirilmesi imkânı getirilmiştir.

i) Kanunun tedvin tarzı yönünden hatalı bulunan ve 5 numaralı bentde yer alan yatırımın in dirimine ilişkin hüküm aynı esaslar çerçevesinde 9 numaralı bent olarak yeniden düzenlenmiştir.

Mezkûr bentte parantez içinde yer alan hükümle, yatırımların hızlandırılması, geliştirilmesi ve istihdamın artırılması ile plan ve programlarda özel önem taşıdığı belirtilen sektörler ve geri ce yöre olarak belirtilen yörelerde yatırım yapacak sermaye şirketleri ile kooperatiflere bu yatırı mların için % 70 nispetinde yatırım indirimi uygulama imkânı tanınmaktadır.

Gelir Vergisi Kanununda yapılan yeni düzenleme ile yatırım indiriminde harcamaesası getirilmiş ve öz sermaye kavramı kaldırılmıştır. Diğer taraftan Kurumlar Vergisi Kanunu ile getirilen finansman fonu uygulaması nedenleriyle mükelleflerin bentte belirtilen alanlara yatırım yapmaları özendirilmiş bulunmaktadır.

MADDE 6. — Bu hükümle Kurumlar Vergisi Kanununa sekizinci maddeyi takiben "Finansman Fonu" na ilişkin Mükerrer Madde eklenmiştir. Yatırım indirimi istisnasından yararlanan sermaye şirketleri ile kooperatiflere Kurumlar vergisiz matrahının % 25'ine kadar "Finansman Fonu" ayırma imkânı getirilmektedir.

Sermaye şirketleri ile kooperatifler yatırım indiriminden faydalandırılması kabul edilmiş bulunan yatırımlarının finansmanında kullanılmak ve yatırım indirimi belgesinde bu yatırım için öngörülen süre ile sınırlı kalmak kaydıyla aşağıdaki şartlarda finansman fonu ayrılarak safi kurum kazancından indirebileceklerdir.

Ayrılabak "Finansman Fonu" Kurumlar Vergisi matrahının % 25'ini ve yapılacak yatırım tutarını aşamayacaktır.

Mezkûr fon T. C. Merkez Bankasında kurum adına açılacak her an paraya çevrilebilir Devlet tahvili hesabına yatırılacaktır.

Böylece, yukarıda adı geçen kurumların yatırım indiriminden yararlanacak yatırımlarını vergi ödemeksizin ayrılabak fonlarla finanse etmeleri mümkün olabilecektir.

Ayrılabak fonların teşviki uygun görülen ve planın öngördüğü memleket ekonomisine yararlı alanlara kanallize edilmesi konusundaki disiplini temin etmek ve kullanılmasında kolaylık getirmek amacı ile T. C. Merkez Bankası'nda açılan her an paraya çevrilebilir Devlet tahvili hesabına yatırılması uygun görülmüştür.

Fona ayrılabak miktar Kurumlar Vergisi matrahının % 25'ini ve yapılacak yatırım tutarını aşamayacaktır. Böylece kurumların yapacakları yatırım miktarını aşan miktarda gereksiz fon ayrılabakları önlenmiş olmaktadır.

T.C. Merkez Bankası'nda açılan hesaptan ödeme Teşvik ve Uygulama Dairesince düzenlenecek çekiş belgelerine dayanılarak yapılacak ve bu belgelerde gösterilecek miktar, yıl içinde fiilen yapılan ve yatırım indiriminden faydalanan yatırım tutarım aşamayacaktır.

Bir önceki yıl safi kurum kazancından "Finansman Fonu" olarak ayrılabak meblağlar hesap dönemi sonunda kurumun safi kazancına eklenecektir.

MADDE 7. — Bu madde ile aynı kanunun indirilecek giderlere ilişkin 14 ncü maddesine? numaralı bendi takiben 8 numaralı bent eklenmektedir.

"8 nci İslam Ülkelerinin kurduğı "İslam Kalkınma Bankası" ülkelere sağladığı krediler için Faiz tahakkuk ettirmemekte olup, Banka faaliyetini sürdürebilmesi için açılan kredi karşılığında belli bir nispete göre kâr payı almaktadır. Faizsiz olarak ahnan krediler için ödenen söz konusu kâr paylan Gelir Vergisi Kanununun 75 nci maddesinin 12 numaralı bendinde menkul sermaye iradı kapsamına alınmıştır. Maddeye eklenen 8 numaralı bent ile kurumların faizsiz olarak kredi veren kuruluşlardan sağladıkları krediler için bu kurumlar adına tahakkuk ettirdikleri kâr paylarını vergi matrahından gider olarak indirmeleri öngörülmektedir.

Özellikle son gelişmeler muvacehesinde önem kazanan bu faizsiz kredi mekanizması ile sağlanan kâr paylarının böylece vergilendirilmesi ve diğer taraftan ilgili kuruluşlarca gider yazılması sağlanmış olmaktadır."

MADDE 8. — Bu madde ile aynı kanunun 15 nci maddesinin 7 numaralı bendi değiştirilmekte ve 8 numaralı bent maddeye eklenmektedir.

a) Kurumlar Vergisi Kanununun, yürürlükteki 15 nci maddesinin 7 numaralı bent hükmü, hâsıllattan indirilemeyecek olan ve ihraç kanunlarına veya Devletle akdolunan mukavelenamelere göre mevcut ve çıkacak vergilerden muafıflığı kabul edilmiş olan menkul kıymetlerin Kurumlar Vergisinden istisna edilen temettü, faiz ve ikramiyelerine isabet eden giderlerin gerçek miktarının tespit edilemeyişi halinde, söz konusu gider miktarının Kurumlar Vergisinden muaf menkul kıymetler portföyünün itibari değer toplamına, Banka Kredileri Tanzim Komitesince tespit olunacak, ortalama gider emsalinin uygulanması suretiyle hesaplanacağını amir bulunmaktadır.

Ancak, 7129 sayılı Bankalar Kanununun 47 nci maddesi ile teşekkül eden Banka Kredileri Tanzim Komitesi 14.1.1970 gün ve 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu ile kaldırılmış ve görev ve yetkileri banka meclisine devredilmiş bulunduğundan bu husus madde metninde belirtilmek suretiyle ilgili hüküm açıklığa kavuşturulmuştur.

b) Maddeye eklenen 8 numaralı bent ile, yurt dışında inşaat, onarma ve montaj işleriyle teknik hizmetlerde bulunan müteşebbislerin bu işlerden sağladıkları gelirlerin bazı şartlarla vergi dışı bırakılması nedeniyle bu işlere ilişkin giderlerin de masraf yazılması öngörülmüştür.

MADDE 9. — Bu madde ile aynı Kanunun 17 nci maddesinin 1 numaralı bendi değiştirilmektedir.

Bilindiği üzere, Kurumlar Vergisi Kanununun 15 nci maddesinde; sermaye şirketlerince dağıtılan örtülü kazançların, matrahın tespiti sırasında hâsıllattan indirilemeyeceği belirtilmiş ve 17 nci maddede, örtülü kazanç dağıtımının mahiyeti 4 bent halinde açıklanmıştır.

Yürürlükteki 1 numaralı bent hükmüne göre "yüksek veya düşük bedeller üzerinden veya bedelsiz olarak imalat, inşaat işlemlerinde ve hizmet ilişkilerinde bulunulması" hali, örtülü kazanç dağıtımı kapsamına girmemektedir.

Bu yüzden, emsaline göre yüksek veya düşük bedelle veya bedelsiz olarak imalat, inşaat işlemlerinde veya hizmet ilişkilerinde bulunulması yoluyla uygulamada büyük ölçüde vergi kaybına sebebiyet verildiği müşahade edilmiş olup, bu sakıncanın ortadan kaldırılması için, bahse konu durumlarda da örtülü kazanç dağıtımının mevcudiyetini öngörmek üzere 1 numaralı bent hükmünde gerekli değişiklik yapılmıştır.

MADDE 10. — Bu madde ile aynı kanunun 12 nci maddesinin 1, 6 ve 7 numaralı bentlerindeki parantez içi hükümlerinde ihracat muafıflığı, mevduat faizleri ve menkul kıymet satışı istisnalarına ilişkin olarak yer alan hükümler kaldırılmakta ve 19 ncu madde eklenmektedir.

Bilindiği üzere, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin 1 numaralı bendi ile 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 12 nci maddesinin 1 numaralı bendi hükümlerine göre, dar mükellefiyete tabi gerçek kişilerle, kurumların ihraç edilmek üzere Türkiye'de satın aldıkları veya imal ettikleri malları, Türkiye'de satmaksızın yabancı memleketlere göndermelerinden doğan kazançlar Türkiye'de elde edilmiş sayılmamakta ve vergiye tabi bulunmamaktadır.

Bu hükümler uyanca ihracat muafıflığından yararlanan dar mükellefiyete tabi kurumların gerek finansman kolayukları ve gerekse Türkiye'de vergi ödememek suretiyle sağladıkları avantajlar, dış piyasalarda yerli ihracatçıların rekabet imkânlarını olumsuz yönde etkilemekte ve ayrıca mezkûr muafiyetin bütün genişliği ile uygulanması bir taraftan vergi kaybına, diğer taraftan da döviz kaybına neden olmaktadır.

Bu nedenlerle, yürürlükteki 12 nci maddenin bir numaralı bendinde yer alan ihracat muafıflığına ilişkin hüküm kaldırılarak bu konuda, dar mükellef kurumların Türkiye'deki faaliyetlerine isabet eden kazanç kısmının vergilendirilmesi amacıyla, Kurumlar Vergisi Kanununun 19 ncu maddesini takibeden mükerrer 19 ncu madde hükmü düzenlenmiştir.

Mükerrer 19 ncu madde hükmüne göre, sözü edilen kurumların vergi matrahı ihraç edilen malların maliyet bedeli ile dışanya taşınmak üzere kara, deniz veya hava nakil vasıtalarına tes-

lim edildikleri ana kadar yapılan, bunlarla ilgili her türlü giderler toplamına ortalama kazanç oranlarının uygulanması suretiyle bulunacaktır.

MADDE 11. — Bu madde ile aynı kanunun 22 nci maddesi değiştirilmektedir.

Yürürlükteki 22 nci maddede dar mükellefiyete tabi yabancı kurumların vergiye tabi kazancı gayrimenkullerin ve hakların satışından, iştirak hisselerinin devir ve temlikinden doğan kazançlardan veya arizi kazançlardan ibaret bulunduğu takdirde, bu gibi kazançların, iktisap tarihinden itibaren 15 gün içinde özel beyanname ile maddede belirtilen vergi dairesine bildirileceğine amir bulunmaktadır.

Ancak, dar mükellefiyete giren yabancı kurumların vergiye tabi olup özel beyanname ile bildirilmesi zorunlu olan değer artışı kazançtan ile arizi kazançlarına ilişkin olarak Gelir Vergisi Kanununda yeni düzenleme yapıldığından, bu düzenlemeye paralel olmak üzere sözkonusu kazançlar için Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 80 ve 82 nci maddelerine atıfta bulunulmuştur. Yabancı kurumların vergiye tabi kazancı Mezkûr maddelerde belirtilen kazançlardan ibaret bulunduğu takdirde, yabancı kurum veya Türkiye'de namına hareket eden kimse bu gibi kazançtan iktisap tarihinden itibaren 15 gün içinde Gelir Vergisi Kanununun 101 nci maddesinde belirtilen vergi dairelerine bildirmeye zorunlu oldukları açıklanmıştır.

MADDE 12. — Bu madde ile aynı kanunun 24 ncü maddesi değiştirilmektedir.

Yürürlükteki 24 ncü madde hükmüne göre dar mükellef kurumlarca sağlanan ve maddenin 1 ve 5 numaralı bentlerinde yazılı kazanç ve iratlar gayrisafi tutarlar üzerinden % 20 (4 numaralı bent kapsamına giren ve Gelir Vergisi Kanununun 75 nci maddesinin 1 ve 3 numaralı bentlerinde yazılı kâr paylarında % 35) nisbetinde kurumlar vergisi tevkifatına tabi olup bu maddeye göre vergisi tevkif suretiyle abnan kazanç ve iratlar için 20 ve 22 nci maddelere göre beyanname verilmesi veya bu madde kapsamına girmeyen kazanç ve iratlar için verilecek beyannamele mezkûr kazanç ve iratların ithali ihtiyari bulunmaktadır.

Yapılan değişiklikle, tevkif at kapsamına 12 nci maddede yapılan değişikliğe paralel olarak mevduat faizleri de alınmaktadır. Maddede sayılan kazanç ve iratların dar mükellef kurumlara nakden veya hesaben ödenmesi halinde gayrisafi tutarlar üzerinden yapılacak tevkifat oranları, Gelir Vergisi Kanununda dar mükellef gerçek kişilerce elde edilen aynı kazanç ve iratlar üzerinden değiştirilen yeni oranlara göre yapılan vergi tevkifat oranlarına paralellik sağlamak ve farklılık yaratmamak amacıyla yeniden düzenlenmiştir.

Kurumlar Vergisi tevkifatı;

- a) Ücretlerden % 30,
- b) Serbest meslek kazançlarından % 30,
- c) Gayrimenkul sermaye iratlarından % 25,
- d) Menkul sermaye iratlarından;

aa) Gelir Vergisi Kanununun 75 nci maddesinin 5, 7 ve 12 numaralı fıkralarında yazılı bentlerinde yazılı ödemelerden % 25 (Bu nisbeti % 30'a kadar yükseltmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.)

bb) Gelir Vergisi Kanununun 75 nci maddesinin 6 numaralı bendinde yazılı ödemelerden % 30, bunun dışında kalan menkul sermaye iratlarından % 20,

- e) 5 numaralı bendinde yazılı ödemelerden % 35, nisbetine göre yapılır.

Maddede ayrıca, uluslararası para piyasasından hazine garantisi ile abnacak orta ve uzun vadeli krediler için ödenecek faizlerdeki tevkifat oranını sıfıra kadar indirmeye Bakanlar Kuruluna yetki verilmiştir.

MADDE 13. — Bu madde ile, yürürlükteki hükme göre sermaye şirketleri ile kooperatiflerde % 25, diğer kurumlarda % 35 olan Kurumlar Vergisinin oranı sermaye şirketleri ile kooperatiflerde % 40'a çıkarılmakta ve kurumlarda halen yapılmakta olan gelir vergisi tevkifatına son verilmektedir.

Diğer taraftan, bu sisteme tamamlayıcı mahiyette olmak üzere, Gelir Vergisi Kanununda öngörülen değişiklikle kazancın dağıtılması halinde, ortak gerçek kişilerce Gelir Vergisi beyannamelerinde bildirilecek olan kâr payları üzerinden hesaplanan gelir vergisinden, bu kâr paylarına ilişkin olarak ödenmiş bulunan Kurumlar Vergisinin 3/4'ünün mahsubu esası getirilmektedir.

Öngörülen bu sistemde, tam mükellefler bakımından kurum kazananın dağıtılması halinde, nihai vergi yükünde bugünküne nazaran bir azalma meydana getirilmek suretiyle gerçek Gelir Vergisi mükelleflerinin vergi yükleri ile paralellik sağlanarak kurumlaşma teşvik edilmektedir. Bu durum, kurum kazancının 100 ve kazanç dağıtımı halinde gelir vergisi beyannamesinde beyan edilecek gelire uygulanacak Gelir Vergisi nisbetinin % 60 olarak alındığı örneğe göre bugünkü ve getirilen sisteme göre nihai vergi yükleri açısından aşağıda tablo halinde gösterilmiştir. (Yapılan hesaplamalarda Mali Denge Vergisi ihmal edilmiştir.)

Yürürlükte mevzuata göre nihai vergi yükü :

Kurum kazancı	100
Kurumlar vergisi (% 25)	— 25
Kalan	75
Gelir vergisi stopajı (% 20)	— 15
Ortağa dağıtılan kâr payı	60

Gerçek kişi ortak tarafından Gelir Vergisi beyannamesinde bildirilecek gelir üzerinden hesaplanan gelir vergisi (75 X % 60)

45

Kurumda kâr payı üzerinden ödenen Gelir Vergisi stopajı mahsubu

— 15

30

Gelir Vergisi beyannamesinde ortakça ödenecek gelir vergisi

Nihai vergi yükü :

kurumlar Vergisi	25
Gelir Vergisi Stopajı	15
Ortakça ödenecek gelir vergisi	30
	70

Getirilen sisteme göre nihai vergi yükü :

Kurum kazancı	100
Kurumlar vergisi (% 40)	— 40
Ortağa dağıtılan kâr payı	60

Ortağın Gelir Vergisi beyannamesinde bildireceği
şirkettin elde ettiği kâr payı (60) ile bu kâr payı üzerin
den ortağı bulunduğu kurumda ödenen kurumlar vergi
sinin 3/4'ü ($3/4 \times 40 = 30$) yani vergi alacağı toplamı
üzerinden hesaplanan Gelir Vergisi ($90 \times \% 60$) 54

Beyan edilen gelir üzerinden evvelce ödenen Ku
rumlar Vergisinin 3/4'ü ($3/4 \times 40 = 30$) mahsubu — 30

Gelir Vergisi beyannamesinde ortakça ödenecek gelir
vergisi 24

Nihai vergi yükü :

Kurumlar Vergisi 40
Ortakça ödenecek gelir vergisi + 2 4

Toplam vergi yükü 64

Görüldüğü gibi, Gelir Vergisi beyannamesinde beyan edilen gelire uygulanacak nisbet ne olursa
olsun vergi yükünde bugünkine nazaran bir azalma olacaktır.

Böylece, öngörülen bu değişikliklerle bir taraftan mükellefler esas itibariyle Gelir Vergisi Ka
nununun 96 na maddesi uyarınca ve uygulaması güç bir usulde stopaj matrahı tespit ve beyan
name düzenleme, diğer taraftan da vergi idaresi anılan beyannameleri alma, takip ve bunlara
ilişkin, tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerini yapma külfetinden kurtarılmaktadır. Öte yandan vergi
yükü azaltılarak kurumlaşma teşvik edilmektedir.

Bu sistemde dağıtılmayan kurum kazançlarında vergi yükü ise aynen muhafaza edilmekte
dir.

MADDE 14. — Bu madde ile aynı kanunun, tasfiye dönemine ilişkin 30 ncu maddesi
hükmü değiştirilmektedir.

Yürürlükteki madde hükmünde, üç yılı aşmayan tasfiyelerde tasfiye döneminin, kurumun
tasfiye haline girdiği tarihten başlayıp tasfiyenin bittiği tarihe kadar devam edeceği belirtilmek
suretiyle, 3 yıla kadarki dönem bir tasfiye dönemi sayılmış ancak tasfiyenin 3 yılı aşması halin
de, bu ilk dönemi takip eden her takvimyılı da müstakil tasfiye dönemi kabul edilmiştir.

Tasfiye döneminin böylece uzun bir süre olarak kabul edilmesi uygulamada tasfiye işlemler
inin sürüncemede bırakılması ve dolayısıyla vergi alacağının geç tahsil edilmesi sonucunu do
ğurduğundan, bu mahzuru bertaraf etmek üzere her takvim yılının müstakil bir tasfiye dönemi
sayılmasını teminen madde metninde gerekli değişiklikler yapılmıştır.

MADDE 15. — Bu madde ile aynı Kanunun tasfiye beyannamesine ilişkin 31 nci maddesi
değiştirilmektedir. Her takvim yılının müstakil bir tasfiye dönemi kabul edilmesi nedeniyle fıkra
metninde buna uygun olarak gerekli değişiklik yapılmıştır.

MADDE 16. — Bu madde ile aynı kanunun 45 nci maddesinde değişiklik yapılmakta ve
kıyas yoluyla uygulanacak hükümler iki bent halinde madde metninde gösterilmektedir.

MADDE 17.— Bu madde ile Kurumlar Vergisi Kanununda yapılan değişikliklerin durumlarına
göre çeşitli geçici maddeler düzenlenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1 - Mezkûr maddede bu Kanunla değiştirilen Kurumlar Vergisi Kanununun değişik 25 nci maddesinde yazılı vergi nispetinin kurumların 1980 takvim yılıkazançları hakkında da uygulanması öngörülmektedir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu maddede 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten, bu Kanunun yürürlük tarihine kadar ayrılmış olan ihtiyat akçeleri ve banka provizyonlarının, bunların sermayeye ilavesi veya ortaklara dağıtılması hallerinde, sermayeye ilave edildiği veya dağıtımın yapıldığı yılın ticari kazancına vergilendirilmeden önceki brüt tutarları üzerinden ilave olunacağı teşebbüsün tasfiyesi halinde ise tasfiye kârının hesaplanmasında nazara alınacağı ve bu ihtiyat akçeleri ve banka provizyonları üzerinden ödenmiş bulunan Kurumlar Vergisi ile tevkif yoluyla ödenen Gelir Vergilerinin ödenecek Kurumlar Vergisinden mahsubu hükme bağlanmıştır.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu maddede dar mükellef kurumlarca Türkiye'de satışı yapılmaksızın mal ihracında uygulanacak ilk ortalama kazanç nispetlerinin Maliye Bakanlığınca bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde tespit ve ilan edilmesi öngörülmektedir.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu madde ile, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce başlanıp da, yürürlük tarihine kadar sonuçlandırılmamış olan tasfiyelerde, tasfiye dönemi ve tasfiye beyannamesi bakımından eski hükümlerin uygulanması sağlanmaktadır.

GEÇİCİ MADDE 5. — 1.1.1981 tarihinden önce yapılmış olan yatırım indirimine konu yatırım harcamalarına yatırım indirimine ilişkin eski hükümler ve eski nispetler, bu tarihten sonra yapılacak yatırım harcamalarına ise yatırım indirimine ilişkin yeni hükümler ve yeni nispetler uygulanması öngörülmüştür.

Ancak 1.1.1981 tarihinden önce başladığı halde henüz bitmemiş olan yatırım indirimine konu yatırımlar nedeniyle uygulanacak yatırım indirimi tutan yukarıdaki hükme göre hesaplanacak indirimler toplamını geçemez.

GEÇİCİ MADDE 6. — Bu maddede bu kanunla değiştirilen 24 ncü maddesinin 4 numaralı bendinde yazılı vergi nispetlerinin bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce nakden veya hesaben ödenen veya tahakkuk ettirilen iratlar hakkında da uygulanması öngörülmektedir.

MADDE 18. — Bu madde ile Kurumlar Vergisi Kanununda yapılan değişiklik ve yeni getirilen hükümlerin yürürlük tarihleri düzenlenmiştir.

MADDE 19. — Yürütme maddesidir.

BÜTÇE - PLAN KOMİSYONU RAPORU

T.C.

Milli Güvenlik Konseyi

Bütçe - Plan Komisyonu

Esas No.: 1163

Karar No.: 176

23 Aralık 1980

MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulu tarafından 25.11.1980 tarihinde Milli Güvenlik Konseyine sunulan "5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı" Komisyonumuzca incelenmiştir.

3.6.1949 tarih ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu 1 Ocak 1950 tarihinde yürürlüğe konulmuş, 30.12.1960 tarih ve 192 sayılı, 18.2.1963 tarih ve 199 sayılı kanunlarla bazı maddeleri değiştirilerek günümüze kadar uygulaması sürdürülmüştür.

Hazırlanan Kurumlar Vergisi Kanun Tasarısında; yatırımların özendirilerek kalkınmada öncelikli bölgelere kaydırılmasını teşvik edici hükümlere yer verildiği, uygulamada ortaya çıkan aksaklıkların giderilmeye çalışıldığı, kooperatifçiliği teşvik edici hususların düzenlendiği, vergi kaybının önlenmesi maksadıyla bağlayıcı hükümler getirildiği görülmüş ve maddelerin incelenmesine geçilmiştir.

MADDE 1. — Türk Ticaret Kanununda ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununda "Kooperatif şirketler" yerine "Kooperatifler" olarak düzenlenmesi üzerine, bu değişikliklere paralel olarak kurumlar vergisine tabi olan kurumlar arasında "Kooperatif şirketlerin", "Kooperatifler" olarak düzenlenmesi ayrıca sendikaların iktisadi işletmelerin "Dernek" olarak mütalaa olunmuştur.

MADDE 2. — Tasarının birinci maddesinde "Kooperatif şirketler" ibaresi yerine "Kooperatifler" ibaresi konulduğundan, 5422 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinde de aynı düzenlemenin yapılması zorunlu görülerek, tasarıya ilave edilmiş ve sonra gelen maddelerin numaralan buna göre teselsül ettirilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının ikinci maddesi üçüncü madde olarak kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Dar mükellefiyete tabi olan yabancı kamu idare ve müesseselerine ait iktisadi işletmelerin, Türkiye'de müstakil işyerlerinin bulunmaması halinde, vergilendirme hususunda tereddütlerin meydana gelmesi nedeniyle, metne açıklık getirmek amacıyla, mükellefiyete tesir etmeyecek hususlar arasına "işyerlerinin bulunmaması" ibaresinin konulması uygun görülmüş ve tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tasarının 4 ncü madde başlığı, değişen maddelere uyum sağlayacak şekilde değiştirilmiş, aynı kanunun muafiyetleri düzenleyen 17 nci maddenin 9, 11, 15, 16 ve 17 nci bentleri yemden aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

9 ncü bendinde yer alan emekli ve yardım sandıklarına açıklık getirmek maksadıyla muafliktan yararlanacak kuruluşlar sayılmıştır.

11 nci bendine, soğuk hava depolan ilave edilmiştir.

15 nci bendinde, derneklere ait olup, üyelerinin istifadelerine sunulan ve alkollü içki verilme-
yen lokanta ve gazino gibi işletmelerin gayelerinden saptığı dikkate alınarak, bunların muafi-
yetleri kaldırılmış; bunun yerine "Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar" konul-
muştur.

16 nci bendinde yer alan "kooperatif şirketler", yerine "kooperatifler" ibaresi konularak, bent yeniden düzenlenmiştir.

17 nci bent, daha açık bir şekilde tanzim olunmuştur.

MADDE 6. — Aynı Kanunun istisnalarla ilgili 8 nci maddenin 3 ncü bendinde yer alan me-
tin yeniden düzenlenmiş, "Devletle akdolunan mukavelenamelere göre" ibaresi "Devletin kanun-
ların verdiği yetkiye dayanarak akdettiği mukavelenamelere göre" şeklinde değiştirilmiştir. 9 ncü
bendinde "gerice yöre olarak belirtilen yörelerde" ibaresi "kalkınmada öncelikli bölgelerde" ola-
rak değiştirilmiştir.

MADDE 7. — Finansman fonu ile ilgili mükerrer 8 nci maddenin 3 ncü bendinde yer alan
"Teşvik ve Uygulama Dairesi"; "Devlet Planlama Teşkilatı" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 8. — Dar mükellefiyet mevzuuna giren hususları düzenleyen 12 nci maddesinin 1,
6 ve 7 numaralı bentleri parantez içindeki hükümleri metinden çıkarılmış ve madde numaralan
buna göre teselsül ettirilmiştir.

MADDE 9. — Safi kurum kazancını düzenleyen aynı Kanunun 13 ncü maddesinin 2 nci fıkrasının parantez içi hükmü kaldırılmış ve 3 ncü fıkrası "Gelir Vergisi Kanununun ortalama kâr haddi ve asgari gayri safi hâsıla esası hakkındaki hükümler Kurumlar Vergisi mükellefleri için de uygulanır" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 10. — İndirilecek giderlerle ilgili 14 ncü maddenin 7 nci bendi yeniden düzenlenmiş, 5 yıllık süre 3 yıla indirilmiş ve 7 numaralı bentten sonra gelmek üzere "faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kâr payları"nın da indirilecek giderler arasında yer alması amacıyla 8 nci bent eklenmiş ve tasarının 7 nci maddesi 10 ncü madde olarak kabul edilmiştir.

MADDE 11. —Tasarının 8 nci maddesiyle, aynı Kanunun 15 nci maddesinin 7 numaralı bendinde yapılan değişiklikler aynen benimsenmiş, ancak "Devletle akdolan" ibaresinin "Devletin kanunların verdiği yetkiye dayanarak akdettiği" şeklinde değiştirilmesi uygun görülmüştür.

MADDE 12. — Tasarının 9 ncü maddesi 12 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Tasarının 10 ncü maddesi 13 ncü madde olarak değiştirilmiş ve "aynı Kanunun 12 nci maddesinin 1, 6 ve 7 numaralı bentlerindeki parantez içi hükümlerde ihracat muafiyeti, mevduat faizleri ve menkul kıymet satışı istisnalarına ilişkin olarak yer alan hükümler kaldırılmış" cümlesi 8 nci madde ile düzenlenmiş olduğundan; madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 14. —Tasarının 11 nci maddesi 14 ncü madde olarak aynen kabul edilmiş, ancak "özel beyan zamanı" madde başlığı ilave edilmiştir.

MADDE 15. — Tasarının 12 nci maddesi 15 nci madde olarak değiştirilmiş; ve aynı kanunun 24 ncü maddesi (A) fıkrası 5 nci bendinden sonra gelen "Bu madde gereğince Kurumlar Vergisi tevkifatı yapılan kurum kazançları üzerinden bu kazancı elde eden kurumlar tarafından ayrıca gelir vergisi tevkifatı yapılmaz" ibaresi metninden çıkarılmış ve Kurumlar Vergisi tevkifatı başlığı altında yer alan (e) bendi "Telif, imtiyaz, ihtira, işletme, ticaret unvanı, alameti farika ve benzeri gayri maddi hakların satışı, devir ve temlik mukabilinde alınacak bedellerden % 35" olarak düzenlenmiştir.

MADDE 16. — Verginin nispetini düzenleyen aynı kanunun 25 nci maddesinde yer alan sermaye şirketleri ile kooperatiflerin kazançları üzerinden verilen % 40 oranındaki kurumlar vergisi % 50 oranına yükseltilmiştir.

MADDE 17. — Tasarının 14 ncü maddesi 17 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Tasarının 15 nci maddesi 18 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Tasarının 16 nci maddesi 19 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 20. — Aynı Kanunun geçici maddelerle ilgili başlığı değiştirilmiş ve "Kurumlar Vergisi Kanununun 1, 2, 3 ve 4 ncü geçici maddeleri ile 1137 sayılı Kanunun 3 ve 4 ncü geçici maddeleri ve 192 sayılı Kanunun 1 nci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmış ve kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir." şeklinde değiştirilmiş ve kurumların mali bilançolarında yer alan zararların üç yıl süre ile gider yazılması, 1.1.1981 tarihinden önce ve gider olarak gösterilmeyen zararlar için beş yıl olarak uygulanacağına ilişkin "İndirilecek giderler" başlığı altında geçici 7 nci madde eklenmiştir.

MADDE 21. — Yürürlükle ilgili maddenin başlığı yeniden düzenlenmiştir.

MADDE 22. — Yürütme ile ilgili 19 ncü madde 22 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Başkan

Üye

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

5422 SAYILI KURUMLAR VERGİSİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TASARISI

MADDE 1. — 3.6.1949 tarihli ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Mevzuu :

Madde 1. — Aşağıda yazılı kurumların kazançları Kurumlar Vergisine tabidir.

- A) Sermaye şirketleri;
- B) Kooperatifler;
- C) İktisadi Kamu Müesseseleri;
- D) Dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler;

Bu Kanunun tatbikatında sendikalar dernek; cemaatler vakıf hükmündedir.

Kurum kazancı, Gelir Vergisi mevzuuna giren gelir unsurlarından terekküp eder.

MADDE 2. — Aynı Kanunun 4 ncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bunların kazanç gayesi gütmemeleri, faaliyetin kanunla tevdi edilmiş görevler arasında bulunması, tüzelkişiliklerinin olmaması, müstakil muhasebeleri ve kendilerine tahsis edilmiş sermayelerinin veya işyerlerinin bulunmaması mükellefiyetlerine tesir etmez.

MADDE 3. — Aynı Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bunların kazanç gayesi gütmemeleri, tüzelkişiliklerinin olmaması, müstakil muhasebeleri ve kendilerine tahsis edilmiş sermayelerinin veya işyerlerinin bulunmaması mükellefiyetlerine tesir etmez.

MADDE 4. — Aynı Kanunun 7 nci maddesinin 9 ve 11 numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, 15 ve 18 numaralı bentleri kaldırılarak 17 numaralı bent 15 olarak numaralanmıştır.

9. T.C. Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu, Bağ - Kur, Ordu Yardımlaşma Kurumu ve Memur Yardımlaşma Kurumu gibi kanunla kurulan emekli ve yardım sandıkları ile sosyal sigorta kurumları;

11. İl özel idareleri, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettiği birlikler veya bunlara bağlı müesseseler tarafından işletilen;

- a) Su, elektrik, havagazı ve soğuk hava deposu işletmeleri;
- b) Belediye sınırları içindeki yolcu taşıma işletmeleri;
- c) Mevhabalar (Kesim, taşıma ve muhafaza işlerine münhasır olmak şartıyla);

MADDE 5. — Aynı Kanunun 8 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İstisnalar :

Madde 8. — Bu maddede yazılı kurum kazançları Kurumlar Vergisinden müstesnadır:

1. Tam mükellefiyete tabi kurumların başka bir kurumun sermayesine iştiraklerinden elde ettikleri kazançlar (iştirak kazançları istisnası);

2. Aşağıda yazılı kooperatiflerin ortakları için hesapladıkları risturnlardan;
 - a) İstihlak kooperatiflerinde; ortakların şahsi ve ailevi gıda ve giyecek ihtiyaçlarını karşılamak için satın aldıkları malların kıymetlerine göre hesaplanan risturnlar,
 - b) İstihsal kooperatiflerinde; ortakların istihsal ederek kooperatife sattıkları veya kooperatiften faaliyetinde kullanmak üzere satın aldıkları malların kıymetine göre hesaplanan risturnlar,
 - c) Kredi kooperatiflerinde; ortaklarının kullandıkları kredilere göre hesaplanan risturnlar,
 - d) Ortakların idare gideri karşılığı olarak ödedikleri paralardan sarfolunmayarak iade edilen kısımlar,

Bu risturnların nakden veya aynı kıymette mal ile ödenmesi istisnanın uygulanmasına mani değildir. Ortaklardan başka kimselerle yapılan muamelelerden doğan kazançlar ile ortaklarla ortaklık statüsü dışında yapılan muamelelerden doğan kazançlar hakkında risturnlara müteallik istisna hükmü uygulanmaz. Bunların genel kazançtan tefrikinde, ortaklarla yapılan iş hacminin genel iş hacmine olan nispeti esas tutulur.

3. İhraç kanunlarına veya Devletle akdolan mukavelenamelere göre mevcut ve çıkacak vergilerden muaflığı kabul edilmiş olan menkul kıymetlerin temettü, faiz ve ikramiyeleri;

4. Kambiyo mevzuatı gereğince Türkiye'ye getirildiğinin tevsik edilmesi kaydıyla, yurt dışında yapılan inşaat, onarma ve montaj işleri ile teknik hizmetlerden sağlanan kazançlar;

5. Denizcilik Bankası Türk Anonim Ortaklığının tekelinde bulunan ulaştırma işlerinde elde ettiği kazançlar,

6. "Sanayi ürünü" ihraç eden ve yıllık ihracat tutan 250 000 Amerikan doları veya muadili yabancı para karşılığı Türk lirasını aşan imalatçı kurumların ihracatın ilk yılı için bu ihracattan sağladıktan hâsılatın % 20'si, müteakip yıllarda bir önceki yıla göre artan ihracat hâsılatının % 30'u ile bakiyesinin % 15'i kurum kazancından indirilir.

Bir önceki yıla göre artan ihracat hâsılatının hesabında kur değişimlerinden dolayı meydana gelen artışlar nazara alınmaz.

İhraç edildiğinin tevsiki şartıyla ihracatçılara yapılan satışlar yıllık ihracat tutannın hesabında ihracat sayılır.

İhraç ettiği malı imal etmeyen ihracatçı kurumlarda bu istisnalar 1/4 oranında uygulanır.

7. Yaş meyve ve sebze ihracatçılarının ihracatın ilk yılı için bu ihracattan sağladıkları hâsılatın % 20'si, müteakip yıllarda bir önceki yıla göre artan ihracat hâsılatının % 30'u ile bakiyesinin % 15'i kurum kazancından indirilir. İhraç edildiğinin tevsiki şartıyla ihracatçılara yapılan satışlarda yaş meyve ve sebze üreticisi kurum yönünden ihracat sayılır.

Bir önceki yıla göre artan ihracat hâsılatının hesabında kur değişimlerinden dolayı meydana gelen artışlar nazara alınmaz.

8. Kambiyo mevzuatı gereğince Türkiye'ye döviz olarak getirildiğinin tevsik edilmesi kaydıyla dış navlun hâsılatının ilk yıl için % 20'si, müteakip yıllarda bir önceki yıla göre artan navlun hâsılatının % 30'u ile bakiyesinin % 15'i kurum kazancından indirilir. Bir önceki yıla göre artan hâsılatın hesabında kur değişimlerinden dolayı meydana gelen artışlar nazara alınmaz.

9. Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin yatırım indiriminden istifade eden kazançları (Gelir Vergisi Kanununun yatırım indirimine ilişkin hükümleri sermaye şirketleri ile kooperatifler hakkında da uygulanır. Ancak Kalkınma Planı ve yıllık programlarda özel önem taşıdığı belirtilen sektörler ile gerice yöre olarak belirtilen yörelerde yapılan yatırımlar dolayısıyla yatırımcı sermaye şirketleri ile kooperatiflerin bu yatırımları için yatırım indirimi nispeti % 70'dir.)

10. Turizm Endüstrisini Teşvik Kanunu hükümleri dairesinde "Turizm Müessesesi" belgesi almış olan kurumların elde ettikleri döviz- gelirlerine tekabül eden kazançların ilk yıl için % 20'si, müteakip yıllarda bir önceki yıla göre artan aynı nitelikteki kazancın % 30'u ile bakiyesinin % 15'i mezkûr dövizlerin yetkili bankalarda bozdurulduğunun tevsiki şartıyla kurum kazancından indirilir.

Bir önceki yıla göre artan kazancın hesabında kur değişikliklerinden dolayı meydana gelen artışlar nazara alınmaz.

MADDE 6. — Aynı kanunun 8 nci maddeyi takiben aşağıdaki mükerrer 8 nci madde eklenmiştir.

Finansman Fonu :

MÜKERRER MADDE 8. — Sermaye şirketleri ile kooperatifler, yatırım indiriminden faydalanması kabul edilmiş bulunan yatırımlarının finansmanında kullanmak ve yatırım indirimi belgesinde bu yatırım için öngörülen süre ile sınırlı kalmak kaydıyla aşağıdaki şartlarla finansman fonu ayrılarak safi kurum kazancından indirebilirler;

1. Ayrılacak finansman fonu Kurumlar Vergisi matrahının % 25'ini ve yapılacak yatırım tutarını geçemez.

2. Finansman fonunun T.C. Merkez Bankasında açılacak her an paraya çevrilebilir Devlet tahvili hesabına yatırılması mecburidir.

3. T.C. Merkez Bankasında açılacak hesaptan çekişler Teşvik ve Uygulama Dairesince düzenlenecek çekiş belgelerine dayanılarak yapılır ve yıl içinde fiilen yapılan yatırım tutarını aşamaz.

4. Bir önceki yıl safi kurum kazancından finansman fonu olarak ayrılan meblağ hesap dönemi sonunda safi kurum kazancına eklenir.

MADDE 7. — Aynı kanunun 14 ncü maddesine 7 numaralı bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki 8 numaralı bent eklenmiştir.

8. Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kâr payları.

MADDE 8. — Aynı kanunun 15 nci maddesinin 7 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu maddenin sonuna 8 numaralı bent eklenmiştir.

7. İhraç kanunlarına veya Devlete akdolunan mukavelenamelere göre mevcut ve çıkacak vergilerden muaflığı kabul edilmiş olan menkul kıymetlerin Kurumlar Vergisinden istisna edilen temettü, faiz ve ikramiyelerine isabet eden giderler, (Gerçek giderlerin kati olarak tespit edilememesi halinde, bahis konusu gerçek giderler, Kurumlar Vergisinden muaf menkul kıymetler portföyünün itibari değer toplamına, T.C. Merkez Bankası Meclisince menkul kıymetler portföyü ile ilgili giderler nazara alınarak tayin olunacak ortalama gider emsalinin uygulanması suretiyle bulunur. Vergiden muaf menkul kıymetler portföyünün itibari değer toplamı, ilgili hesap dönemine dahil ayların son günündeki vergiden muaf menkul kıymetler portföyünün ortalaması esas alınmak suretiyle tespit olunur.)

8. 8 nci maddenin 4 numaralı bendinde yer alan istisna kapsamına giren kurum kazançlarının elde edilmesi için yapılan bilumum giderler.

MADDE 9. — Aynı kanunun 17 nci maddesinin 1 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

1. Şirket kendi ortakları, ortaklarının ilgili bulunduğu gerçek ve tüzel kişiler, idaresi, mura-kabesi veya sermayesi bakımlarından vasıtab vasıtasız olarak bağlı bulunduğu veya nüfuzu altın-

da bulundurduğu gerçek ve tüzel kişiler ile olan münasebetlerinde emsaline göre göze çarpacak derecede yüksek veya düşük fiyat veya bedeller üzerinden yahut bedelsiz olarak alım, satım, imalat, inşaat muamelelerinde ve hizmet ilişkilerinde bulunursa;

MADDE 10. — Aynı kanunun 12 nci maddesinin 1, 6 ve 7 numaralı bentlerindeki parantez içi hükümlerde ihracat muaflığı, mevduat faizleri ve menkul kıymet satışı istisnalarına ilişkin olarak yer alan hükümler kaldırılmış; 19 ncu maddeyi takiben aşağıdaki mükerrer 19 ncu madde eklenmiştir.

Türkiye'de Satış Yapılmaksızın Mal İhracında Kurum Kazancının Götürü Usulde Tespiti :

MÜKERRER MADDE 19. — Türkiye'de satın aldıkları, ya da imal, istihsal veya istihraç ettikleri mallan, Türkiye'de satmaksızın yabancı memleketlere gönderen dar mükellefiyete tabi kurumların vergiye matrah olacak kurum kazancı, ihraç edilen malların maliyet bedeli ile dışarıya taşınmak üzere kara, deniz ve hava ulaştırma araçlarına teslim edildikleri ana kadar yapılan her türlü giderler toplamına, ortalama kazanç emsallerinin uygulanması suretiyle bulunur.

Bu maddenin uygulanmasında maliyet bedeli dar mükellefiyete tabi kurumun Türkiye'de yaptığı bilumum giderlerin toplamını ifade eder.

Türkiye'de satmaktan maksat, alıcı veya satıcının ya da her ikisinin Türkiye'de olması veya satış akdinin Türkiye'de yapılmasıdır. Ortalama kazanç emsalleri mal çeşitleri itibari ile Maliye Bakanlığınca belli edilir. Ortalama kazanç emsalleri Resmi Gazetede yayımlanır ve yayımlanma tarihini izleyen takvim yılı başından başlayarak uygulanır. Maliye Bakanlığı gerekli gördüğü takdirde, uygulanmakta olan ortalama kazanç emsallerini en az bir yıl uygulanmış olmak şartıyla değiştirebilir.

MADDE 11. — Aynı kanunun 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 22. — Dar mükellefiyete giren yabancı kurumların vergiye tabi kazancının Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 80 nci ve 82 nci maddelerinde yazılı değer artış kazançları ve arizi kazançlardan (Kurumlar Vergisi Kanununun 24 ncu maddesinin (A) bölümünün 5 numaralı bendinde sayılanlar hariç) ibaret bulunduğu takdirde, yabana kurum veya Türkiye'de namına hareket eden kimse bu gibi kazançtan iktisap tarihinden itibaren 15 gün içinde Gelir Vergisi Kanununun 101 nci maddesinde belirtilen vergi dairelerine beyanname ile bildirmeye mecburdur.

MADDE 12. — Kurumlar Vergisi Kanununun 24 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Tevkif yolu ile alınan Kurumlar Vergisi tevkifat yapmaya mecbur olanlar ve tevkifata ait muhtasar beyanname :

MADDE 24. — A) Dar mükellefiyete tabi kurumların aşağıda yazılı kazanç ve iratları Kurumlar Vergisi tevkifatına tabidir.

1. Ücretler;
2. Serbest meslek kazançları;
3. Gayrimenkul sermaye iratları;
4. Menkul sermaye iratları (Her nevi alacak faizleri dahil);
5. Telif, imtiyaz, ihtira, işletme, ticaret unvanı, alameti farika ve benzeri gayri maddi hakların, satışı, devri ve temlik mukabilinde alınan bedeller.

Yukarıda yazılı kazanç ve iratları vergi tevkifatında gayri safi miktarları üzerinden *nazara* alınır.

Bu madde gereğince Kurumlar Vergisi tevkifatı yapılan kurum kazançtan üzerinden bu kazancı elde eden kurumlar tarafından ayrıca gelir vergisi tevkifatı yapılmaz.

Kurumlar Vergisi tevkifatı;

- a) Ücretlerden % 30,
- b) Serbest meslek kazançlarından % 30,
- c) Gayrimenkul sermaye iratlarından % 25,
- d) Menkul sermaye iratlarından;

aa) Gelir Vergisi Kanununun 75 nci maddesinin 5, 7 ve 12 numaralı bentlerinde yazılı ödemelerden % 25 (Bu nispeti % 30'a kadar yükseltmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir).

bb) Gelir Vergisi Kanununun 75 nci maddesinin 6 numaralı bendinde yazılı ödemelerden % 30, bunun dışında kalan menkul sermaye iratlarından % 20,

- e) 5 numaralı bendinde yazık ödemelerden % 35,

Nispetine göre yapılır.

Uluslararası para piyasasından hazine garantisi ile alınacak orta ve uzun vadeli krediler için ödenecek faizlerdeki tevkifat oranını sıfıra kadar indirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Bu maddeye göre vergisi tevkif suretiyle alınan kazanç ve iratlar için 20 ve 22 nci maddelere göre beyanname verilmesi veya bu madde şümülüne girmeyen kazanç ve iratlar için verilecek beyannamelere mezkûr kazanç ve iratların ithali ihtiyaridir.

B) Dar mükellef durumunda olan kurumlara (A) fıkrasında yazılı kazanç ve iratları sağlarlar bu kazanç ve iratlardan Kurumlar Vergisi tevkifatı yapmaya mecburdurlar.

Kazanç ve iratları sağlayanlar, Kurumlar Vergisi tevkifatına tabi kazanç ve irattan nakden veya hesaben ödeyen veya tahakkuk ettiren gerçek veya tüzel kişilerdir.

Bu madde gereğince vergi tevkifatı yapanlar bir ay zarfında nakden veya hesaben ödedikleri veya tahakkuk ettirdikleri kazanç ve iratlar ile bunlardan kestikleri Kurumlar Vergisini müteakip ayın yirminci günü akşamına kadar, bağlı bulunduktan vergi dairesine muhtasar beyanname ile bildirirler.

Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunlarına göre defter tutmak mecburiyetinde olanlar, bu maddeye göre yaptıkları vergi tevkifatını ayrıca kayıt ve hesaplarında gösterirler.

C) Kurumlar Vergisi tevkifatına ait muhtasar beyannamede aşağıda yazılı malumatın gösterilmesi lazımdır.

- a) Tevkifatı yapanın adı, soyadı veya unvanı ile iş adresi,
 - b) Beyannamede gösterilen tevkifatın yapıldığı ay,
 - c) Vergi mükellefi olan yabancı kurumun unvanı, iş merkezi adresi,
 - d) Ödenen veya tahakkuk ettirilen kazanç ve iradın nevi,
 - e) Ödenen veya tahakkuk ettirilen kazanç ve iradın miktar,
 - f) Yapılan vergi tevkifatının miktar,
 - g) Beyannamenin tanzim tarihi ve vergi kesenin imzası,
 - h) Beyannamenin verildiği vergi dairesinin adı,
- Beyannamenin şekli muhtevası ve ekleri Maliye Bakanlığınca tayin ve tespit olunur.

MADDE 13. — Kanunun 25 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Verginin Nispeti :

Madde 25. — Kurumlar Vergisi bu Kanuna göre tespit olunan kurum kazancından;

1. Sermaye şirketleri ile kooperatiflerde % 40;

2. Diğer kurumlarda % 35;

Nispetinde alınır.

Hesaplanan vergilerde lira kesirleri atılır.

MADDE 14. — Aynı Kanunun 30 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Tasfiye Dönemi :

Madde 30. — Her ne sebeple olursa olsun, tasfiye haline giren kurumların vergilendirilmesinde hesap dönemi yerine tasfiye dönemi kaim olur.

Tasfiye dönemi kurumun tasfiye haline girdiği tarihten başlar, bu tarihten aynı takvim yılı sonuna kadar olan dönem ile bu dönemden sonraki her takvim yılı müstakil bir tasfiye dönemi saydır.

Tasfiyenin aynı takvim yılı içinde sona ermesi halinde tasfiye dönemi, kurumun tasfiye haline girdiği tarihten başlar ve tasfiyenin bittiği tarihe kadar devam eder.

Tasfiyenin nihayet bulunduğu dönemin sonunda tasfiye kâr ve zararı kati olarak tespit ve evvelce verilmiş olan tasfiye beyannameleri bu neticeye göre ıslah edilir. Tasfiye zararla kapanırsa, evvelce verilmiş tasfiye beyannamelerine müsteniden tahsil edilmiş vergiler iade olunur.

Bir yıldan fazla süren tasfiyelerde tarh zaman aşımı, tasfiyenin nihayet bulunduğu dönemi takibeden yıldan itibaren başlar.

MADDE 15. — Aynı Kanunun 31 nci maddesinin 1 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Tasfiye beyannameleri, tasfiye memurları tarafından tasfiye dönemlerinin sonundan itibaren 21 nci maddede yazılı süreler içinde, tasfiye dönemi içinde tasfiye de neticelenmişse, bilançonun veya nihai hesabın kesinleşmesinden itibaren 15 gün içinde kurumun bağlı olduğu vergi dairesine verilir.

MADDE 16. — Aynı Kanunun 45 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kıyas Yoluyla Uygulanacak Hükümler :

Madde 45. — Bu kanunda sözü geçen;

a) "Kazanç veya iradın ve gelir unsurlarının Türkiye'de elde edilmesi" ve "Türkiye'de daimi temsilci bulundurulması" hususlarında, Gelir Vergisi Kanununun 7 nci ve 8 nci maddelerinin hükümleri cari olur.

b) "Gayrimenkullerin ve hakların satışından, iştirak hisselerinin devir ve temlikinden doğan kazançlar" ve "arızı kazançlar" tabirleri, Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 80 ve 82 nci maddeleri şümulüne giren kazanç ve iratları ifade eder.

MADDE 17. — Kurumlar Vergisi Kanununa aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunla değiştirilen Kurumlar Vergisi kanununun değişik 25 nci maddesinde yazılı vergi nispeti, kurumların 1980 takvim yılı kazançları hakkında da uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 2. — 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten bu kanunun yürürlük tarihine kadar ayrılmış olan ihtiyat akçeleri ve banka provizyonları, bunların sermayeye eklenmesi veya ortaklara dağıtılması hallerinde, sermayeye eklendiği veya dağıtımın yapıldığı yılın ticari kazancına vergilendirilmeden önceki brüt tutarları üzerinden ilave edilir. Teşebbüsün tasfiyesi halinde ise tasfiye kârının hesaplanmasında nazara alınır.

Bu ihtiyat akçeleri ve banka provizyonları üzerinden ödenmiş bulunan Kurumlar Vergisi ile tevkif yoluyla ödenen Gelir Vergileri, ödenecek Kurumlar Vergisinden mahsup edilir.

GEÇİCİ MADDE 3. — Dar mükellefiyete tabi kurumlarca Türkiye'de satışı yapılmaksızın mal ihracında kurum kazancının tespitinde uygulanacak ortalama kazanç nispetleri, Maliye Bakanlığınca, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde tespit ve ilan olunur.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce başlanıpta yürürlük tarihine kadar sonuçlandırılmamış olan tasfiyelerde, tasfiye dönemi ve tasfiye beyannamesi hakkında eski hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 5. — 1.1.1981 tarihinden önce yapılmış olan yatırım indirimine konu yatırım harcamalarına yatırım indirimine ilişkin eski hükümler ve eski nispetler, bu tarihten sonra yapılacak yatırım harcamalarına ise yatırım indirimine ilişkin yeni hükümler ve yeni nispetler uygulanır.

1.1.1981 tarihinden önce başladığı halde henüz bitmemiş olan yatırım indirimine konu yatırımlar nedeniyle uygulanacak yatırım indirimi tutan yukandaki hükme göre hesaplanacak indirimler toplamını geçemez.

GEÇİCİ MADDE 6. — 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun bu kanunla değiştirilen 24 ncü maddesinin 4 numaralı bendi hükmü bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce nakden veya hesaben ödenen veya tahakkuk ettirilen iratlar hakkında da uygulanır.

Yürürlük ve Yürütme Hükümleri :

MADDE 18. — Bu kanunla değiştirilen 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun;

1. 24 ncü maddesi yayımı tarihinde,
2. 25 nci maddesi 1980 yılı kazançlarına da uygulanmak üzere 1.1.1981 tarihinde,
3. Diğer maddeleri 1.1.1981 tarihinde,

Yürürlüğe girer.

MADDE 19. — Bu Kanunu Maliye Bakanı yürütür.

Başbakan

21.11.1980

B. Uluşu

BÜTÇE PLAN KOMİSYONU METNİ

5422 SAYILI KURUMLAR VERGİSİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN

MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 3 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kooperatifler :

Madde 3. — Kooperatifler, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa göre kurulan istihlâk, istihsal, kredi, satış, yapı ve sair kooperatifler ile aynı mahiyetteki yabancı kooperatiflerdir.

Okul kooperatifleri gibi dernek veya adi şirket mahiyetinde olanlar bu kanunun uygulanmasında kooperatif addolunmaz.

MADDE 3. — Tasarının 2 nci maddesi 3 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 3 ncü maddesi 4 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Aynı Kanunun 7 nci maddesinin 9, 11, 15, 16 ve 17 numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, 903 sayılı Kanunla eklenen 18 numaralı bent kaldırılmıştır.

9. T.C. Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu, Bağ - Kur, Ordu Yardımlaşma Kurumu ve Memur Yardımlaşma Kurumu gibi kanunla kurulan emekli ve yardım sandıkları ile Sosyal Sigorta Kurumları;

11. İl özel idareleri, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birlikler veya bunlara bağlı müesseseler tarafından işletilen:

- a) Su, elektrik, havagazı ve soğuk hava deposu işletmeleri;
- b) Belediye sınırları içindeki yolcu taşıma işletmeleri;
- c) Mezbahalar (kesim, taşıma ve muhafaza işlerine münhasır olmak şartıyla);

15. Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar.

16. Esas mukavelelerinde sermaye üzerinden kazanç dağıtılmaması, idare meclisi başkan ve üyelerine kazanç üzerinden hisse verilmemesi, ihtiyat akçelerinin ortaklara dağıtılmaması ve münhasıran ortaklar ile iş görülmesine dair hükümler bulunması şartı ile kooperatifler (Esas mukavelelerde yukarıki şartlar mevcut olmakla beraber fiilen bu kayıt ve şartlara uymayan kooperatifler muafiyetten faydalanamaz).

17. Özel kanunlarla veya Devletin, kanunların verdiği yetkiye dayanarak aktettiği mukavelelerle Kurumlar Vergisinden veya her türlü vergi ve resimden muaf tutulan kurumlar.

MADDE 6. — Aynı Kanunun 8 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İstisnalar :

Madde 8. — Bu maddede yazılı kurum kazançları Kurumlar Vergisinden müstesnadır:

1. Tam mükellefiyete tabi kurumların başka bir kurumun sermayesine iştiraklerinden elde ettikleri kazançlar (iştirak kazançları istisnası);
2. Aşağıda yazılı kooperatiflerin ortakları için hesapladıkları ristürlardan;
 - a) İstihlak kooperatiflerinde; ortakların şahsi ve ailevi gıda ve giyecek ihtiyaçlarını karşılamak için satın aldıkları malların kıymetlerine göre hesaplanan ristürlar,

b) İstihsal kooperatiflerinde; ortakların istihsal ederek kooperatife sattıkları veya kooperatif ten istihsal faaliyetinde kullanmak üzere satın aldıkları malların kıymetine göre hesaplanan risturnlar,

c) Kredj Kooperatiflerinde; ortaklarının kullandıkları kredilere göre hesaplanan risturnlar,

d) Ortakların idare gideri karşılığı olarak ödedikleri paralardan sarfolunmayarak iade edilen kısımlar,

Bu risturnların nakden veya aynı kıymette mal ile ödenmesi istisnanın uygulanmasına mani değildir. Ortaklardan başka kimselerle yapılan muamelelerden doğan kazançlar ile ortaklarla ortaklık statüsü dışında yapılan muamelelerden doğan kazançlar hakkında risturnlara müteallik istisna hükmü uygulanmaz. Bunların genel kazançtan tefrikinde, ortaklarla yapılan iş hacminin genel iş hacmine olan nispeti esas tutulur.

3. İhraç kanunlarına veya Devletin kanunların verdiği yetkiye dayanarak aktettiği mukavelelernelere göre mevcut ve çıkacak vergilerden muaflığı kabul edilmiş olan menkul kıymetlerin temettü, faiz ve ikramiyeleri;

4. Kambiyo mevzuatı gereğince Türkiye'ye getirildiğinin tevsik edilmesi kaydıyla, yurt dışın da yapılan inşaat, onarma ve montaj işleri ile teknik hizmetlerden sağlanan kazançlar;

5. Denizcilik Bankası Türk Anonim Ortaklığının tekelinde bulunan ulaştırma işlerinden elde ettiği kazançlar,

6. "Sanayi ürünü ihraç eden ve yıllık ihracat tutan 250 000 Amerikan doları veya muadili yabancı para karşılığı Türk Lirasını aşan imalatçı kurumların ihracatın ilk yılı için bu ihracattan sağladıkları hâsılatın % 20'si, müteakip yıllarda bir önceki yıla göre artan ihracat hâsılatının % 30'u ile bakiyesinin % 15'i kurum kazancından indirilir.

Bir önceki yıla göre artan ihracat hâsılatının hesabında kur değişmelerinden dolayı meydana gelen artışlar nazara alınmaz.

İhraç edildiğinin tevsiki şartıyla ihracatçılara yapılan satışlar yıllık ihracat tutannın hesabında ihracat sayılır.

İhraç ettiği malı imal etmeyen ihracatçı kurumlarda bu istisnalar 1/4 oranında uygulanır."

7. "Yaş meyve, sebze ihracatçılarının ihracatın ilk yılı için bu ihracattan sağladıkları hasılatın % 20'si, müteakip yıllarda bir önceki yıla göre artan ihracat hasılatının % 30'u ile bakiyesinin % 15'i kurum kazancından indirilir. İhraç edildiğinin tevsiki şartıyla ihracatçılara yapılan satışlarda yaş meyve ve sebze üreticisi kurum yönünden ihracat sayılır."

Bir önceki yıla göre artan ihracat hâsılatının hesabında kur değişmelerinden dolayı meydana gelen artışlar nazara alınmaz.

8. Kambiyo mevzuatı gereğince Türkiye'ye döviz olarak getirildiğinin tevsik edilmesi kaydıyla dış navlun hasılatının ilk yıl için % 20'si, müteakip yıllarda bir önceki yıla göre artan navlun hâsılatının % 30'u ile bakiyesinin % 15'i kurum kazancından indirilir. Bir önceki yıla göre artan hasılatın hesabında kur değişmelerinden dolayı meydana gelen artışlar nazara alınmaz.

9. "Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin yatırım indiriminden istifade eden kazançları (Gelir Vergisi Kanununun yatırım indirimine ilişkin hükümleri sermaye şirketleri ile kooperatifler hakkında uygulanır. Ancak Kalkınma planı ve yıllık programlarda özel önem taşıdığı belirtilen sektörler ile kalkınmada öncelikli bölgelerde yapılan yatırımlar dolayısıyla yatırımcı sermaye şirketleri ile kooperatiflerin bu yatırımlar için yatırım indirimi nispeti % 60'dır.)

10. Turizm Endüstrisini Teşvik Kanunu hükümleri dairesinde "Turizm Müessesesi" belgesi almış olan kurumların elde ettikleri döviz gelirlerine tekabül eden kazançların ilk yıl için %

20'si, müteakip yıllarda bir önceki yıla göre artan aynı nitelikteki kazancın % 30'u ile bakiyesinin % 15'i mezkûr dövizlerin yetkili bankalarda bozdukluğunun tevsiki şartıyla kurum kazancından indirilir.

Bir önceki yıla göre artan kazancın hesabında kur değışikliklerinden dolayı meydana gelen artışlar *nazara* alınmaz.

11. Safi kurum kazancından, gelirlerinin tamamını amaçlarına tahsis eden ve Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara sermayeye iştirak nispetinde ödenecek miktarlar.

MADDE 7. — Aynı Kanunun 8 nci maddeyi takiben aşağıdaki mükerrer 8 nci madde eklenmiştir.

"Finansman Fonu :

Mükerrer Madde 8. — Sermaye şirketleri ile kooperatifler, yatırım indiriminden faydalanması kabul edilmiş bulunan yatırımlarının finansmanında kullanmak ve yatırım indirimi belgesinde bu yatırım için öngörülen süre ile sınırlı kalmak kaydıyla aşağıdaki şartlarla finansman fonu ayrılarak safi kurum kazancından indirilebilirler;

1. Ayrılacak finansman fonu Kurumlar Vergisi matrahının % 25'ini ve yapılacak yatırım tutarını geçemez.

2. Finansman fonunun T. C. Merkez Bankasında açılacak her an paraya çevrilebilir Devlet Tahvili hesabına yatırılması mecburidir.

3. T.C. Merkez Bankasında açılacak hesaptan çekişler Devlet Planlama Teşkilatınca düzenlenecek çekiş belgelerine dayanılarak yapılır ve yıl içinde fiilen yapılan yatırım tutarını aşamaz.

4. Bir önceki yıl safi kurum kazancından finansman fonu olarak ayrılan meblağ hesap dönemi sonunda safi kurum kazancına eklenir."

MADDE 8. — Aynı Kanunun 12 nci maddesinin 1, 6 ve 7 numaralı bentlerindeki parantezi hükümler kaldırılmıştır.

MADDE 9. — Aynı Kanunun 13 ncü maddesinin ikinci fıkrasının parantez içi hükmü kaldırılmış, üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değıştirilmiştir.

"Gelir Vergisi Kanununun ortalama kâr haddi ve asgari gayrisâfi hâsıla esası hakkındaki hükümleri Kurumlar Vergisi mükellefleri için de uygulanır."

MADDE 10. — Aynı Kanunun 14 ncü maddesinin 7 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değıştirilmiş ve maddeye 8 numaralı bent eklenmiştir.

7. Üç yıldan fazla nakledilmemek şartıyla geçmiş yuların mali bilançolarına göre meydana gelen zararlar (Bilançolarda her yılın zararının ayrı ayrı gösterilmesi şarttır.)

8. Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kâr payları.

MADDE 11. — Aynı Kanunun 15 nci maddesinin 7 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değıştirilmiş ve bu maddenin sonuna 8 numaralı bent eklenmiştir.

"7. İhraç kanunlarına veya Devletin kanunların verdiği yetkiye dayanarak akdettiği mukavelelernelere göre mevcut ve çıkacak vergilerden muaflığı kabul edilmiş olan menkul kıymetlerin Kurumlar Vergisinden istisna edilen temettü, faiz ve ikramiyelerine isabet eden giderler, (Gerçek giderlerin kati olarak tespit edilememesi halinde, bahis konusu gerçek giderler, Kurumlar Vergisinden muaf menkul kıymetler portföyünün itibari değer toplamına, T.C. Merkez Bankası Meclisince menkul kıymetler portföyü ile ilgili giderler nazara alınarak tayin olunacak ortalama gider emsalinin uygulanması suretiyle bulunur. Vergiden muaf menkul kıymetler portföyünün

itibari değer toplamı, ilgili hesap dönemine dahil ayların son günündeki vergiden muaf menkul kıymetler portföyünün ortalaması esas alınmak suretiyle tespit olunur.)"

"8. 8 nci maddenin 4 numarab bendinde yer alan istisna kapsamına giren kurum kazançlarının elde edilmesi için yapılan bilumum giderler."

MADDE 12. — Tasarının 9 ncu maddesi 12 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Aynı Kanuna 19 ncu maddesini takiben aşağıdaki mükerrer 19 ncu madde eklenmiştir.

"Türkiye'de satış yapılmaksızın mal ihracında kurum kazancının götürü usulde tespiti :

Mükerrer Madde 19. — Türkiye'de satın aldıkları, ya da imal, istihsal, veya istihraç ettikleri mallan, Türkiye'de satmaksızın yabancı memleketlere gönderen dar mükellefiyete tabi kurumların vergiye matrah olacak kurum kazancı, ihraç edilen malların maliyet bedeli ile dışarıya taşınmak üzere kara, deniz ve hava ulaştırma araçlarına teslim edildikleri ana kadar yapılan her türlü giderler toplamına, ortalama kazanç emsallerinin uygulanması suretiyle bulunur.

Bu maddenin uygulanmasında maliyet bedeli dar mükellefiyete tabi kurumun Türkiye'de yaptığı bilumum giderlerin toplamını ifade eder.

Türkiye'de satmaktan maksat, alıcı veya satıcının ya da her ikisinin Türkiye'de olması veya satış akdinin Türkiye'de yapılmasıdır. Ortalama kazanç emsalleri mal çeşitleri itibari ile Maliye Bakanlığınca belli edilir. Ortalama kazanç emsalleri Resmi Gazetede yayınlanır ve yayımlanma tarihini izleyen takvim yılı başından başlayarak uygulanır. Maliye Bakanlığı gerekli gördüğü takdirde, uygulanmakta olan ortalama kazanç emsallerini en az bir yıl uygulanmış olmak şartıyla değiştirebilir."

MADDE 14. — Aynı Kanunun 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

özel Beyan Zamanı:

Madde 22. — Dar mükellefiyete giren yabana kurumların vergiye tabi kazancının Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 80 ve 82 nci maddelerinde yazdı değer artış kazançları ve arizi kazançlardan (Kurumlar Vergisi Kanununun 24 ncu maddesinin A bölümünün 5 numaralı bendinde sayılanlar hariç) ibaret bulunduğu takdirde, yabancı kurum veya Türkiye'de namına hareket eden kimse bu gibi kazançları iktisap tarihinden itibaren 15 gün içinde Gelir Vergisi Kanunun 101 nci maddesinde belirtilen vergi dairelerine beyanname ile bildirmeye mecburdur.

MADDE 15. — Aynı Kanunun 24 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Tevkif yolu ile alman Kurumlar Vergisi tevkifat yapmaya mecbur olanlar ve tevkifata ait muhtasar beyanname,

MADDE 24. — A) Dar mükellefiyete tabi kurumların aşağıda yazılı kazanç ve iratları Kurumlar Vergisi tevkifatına tabidir.

1. Ücretler;
2. Serbest meslek kazançtan;
3. Gayrimenkul sermaye iratlan;
4. Menkul sermaye iratlan (Her nevi alacak faizleri dahil)

5. Telif, imtiyaz, ihtira, işletme, ticaret unvanı, alâmeti farika ve benzeri gayri maddi hakların, satışı, devri ve temlik mukabilinde alınan bedeller.

Yukarıda yazdı kazanç ve iratlar vergi tevkifatında gayrisafi miktarları üzerinden nazara alınır.

Kurumlar Vergisi tevkif atı;

- a) Ücretlerden % 30,
- b) Serbest meslek kazançlarından % 30,
- c) Gayrimenkul sermaye iratlarından % 25,
- d) Menkul sermaye iratlarından;

aa) Gelir Vergisi Kanununun 75 nci maddesinin 5, 7 ve 12 numaralı bentlerinde yazılı ödemelerden % 25 (Bu nispeti % 30'a kadar yükseltmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.)

bb) Gelir Vergisi Kanununun 75 nci maddesinin 6 numaralı bendinde yazılı ödemelerden % 30, bunun dışında kalan menkul sermaye iratlarından % 20,

e) Telif, imtiyaz, ihtira, işletme, ticaret unvanı, alâmeti farika ve benzeri gayri maddi hakların satışı, devri ve temlik mukabilinde alınacak bedellerden % 35,

Nispetine göre yapılır.

Uluslararası para piyasasından hazine garantisi ile abnacak orta ve uzun vadeli krediler için ödenecek faizlerdeki tevkifat oranını sifıra kadar indirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Bu maddeye göre vergisi tevkif suretiyle alınan kazanç ve iratlar için 20 ve 22 nci maddelere göre beyanname verilmesi veya bu maddede şümulüne girmeyen kazanç ve iratlar için verilecek beyannamelere mezkûr kazanç ve iratların ithali ihtiyaridir.

B) Dar mükellef durumunda olan kurumlara (A) fıkrasında yazılı kazanç ve iratları sağlayanlar bu kazanç ve iratlardan Kurumlar Vergisi tevkifatı yapmaya mecburdurlar.

Kazanç ve iratları sağlayanlar, Kurumlar Vergisi tevkifatına tabi kazanç ve iratları nakden veya hesaben ödeyen veya tahakkuk ettiren gerçek veya tüzelkişilerdir.

Bu madde gereğince vergi tevkifatı yapanlar bir ay zarfında nakden veya hesaben ödedikleri veya tahakkuk ettirdikleri kazanç ve iratlar ile bunlardan, kestikleri Kurumlar Vergisini müteakip ayın yirminci günü akşamına kadar, bağlı bulundukları vergi dairesine muhtasar beyanname ile bildirirler.

Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunlarına göre defter tutmak mecburiyetinde olanlar, bu maddeye göre yaptıkları vergi tevkifatını ayrıca kayıt ve hesaplarında gösterirler.

C) Kurumlar Vergisi tevkifatına ait muhtasar beyanname aşağıda yazılı malumatın gösterilmesi lazımdır.

- a) Tevkifatı yapanın adı, soyadı veya unvanı ile iş adresi,
- b) Beyanname gösterilen tevkifatın yapıldığı ay,
- c) Vergi mükellefi olan yabana kurumun unvanı, iş merkezi adresi,
- d) Ödenen veya tahakkuk ettirilen kazanç ve iradın nev'i,
- e) Ödenen veya tahakkuk ettirilen kazanç ve iradın miktan,
- f) Yapılan vergi tevkifatının miktan,
- g) Beyannamenin tanzim tarihi ve vergi kesenin imzası,

h) Beyannamenin verildiği vergi dairesinin adı,

Beyannamenin şekli muhtevası ve ekleri Maliye Bakanlığınca tayin ve tespit olunur.

MADDE 16. — Aynı Kanunun 25 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Verginin Nispeti :

Madde 25. — Kurumlar Vergisi bu Kanuna göre tespit olunan kurum kazancından;

1. Sermaye şirketleri ile kooperatifleri % 50;

2. Diğer kurumlarda % 35;

nispetinde alınır.

Hesaplanan vergilerde lira kesirleri atılır".

MADDE 17. — Tasarının 14 ncü maddesi 17 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Tasarının 15 nci maddesi 18 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Tasarının 16 nci maddesi 19 ncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 20. — Kurumlar vergisi Kanununun 1, 2, 3 ve 4 ncü geçici maddeleri ile 1137 sayılı Kanunun 3 ve 4 ncü geçici maddeleri ve 192 sayılı Kanunun 1 nci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmış ve Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Kanunla değiştirilen Kurumlar Vergisi kanununun değişik 25 nci maddesinde yazılı vergi nispeti kurumların 1980 takvim yılı kazançtan hakkında da uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 2. — 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten bu Kanunun yürürlük tarihine kadar ayrılmış olan ihtiyat akçeleri ve banka provizyonları, bunların sermayeye eklenmesi veya ortaklara dağıtılması hallerinde, sermayeye eklendiği veya dağıtımın yapıldığı yılın ticari kazancına vergilendirilmeden önceki brüt tutarları üzerinden ilave edilir. Teşebbüsün tasfiyesi halinde ise tasfiye kârının hesaplanmasında nazara alınır.

Bu ihtiyat akçeleri ve banka provizyonları üzerinden ödenmiş bulunan Kurumlar Vergisi ile tevkif yoluyla ödenen Gelir Vergileri, ödenecek Kurumlar Vergisinden mahsup edilir.

GEÇİCİ MADDE 3. — Dar mükellefiyete tabi kurumlarca Türkiye'de satışı yapılmaksızın mal ihracında kurum kazancının tespitinde uygulanacak ortalama kazanç nispetleri, Maliye Bakanlığınca, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde tespit ve ilan olunur.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce başlanıpta yürürlük tarihine kadar sonuçlandırılmamış olan tasfiyelerde, tasfiye dönemi ve tasfiye beyannamesi hakkında eski hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 5. — 1.1.1981 tarihinden önce yapılmış olan yatırım indirimine konu yatırım harcamalarına yatırım indirimine ilişkin eski hükümler ve eski nispetler.bu tarihten sonra yapılacak yatırım harcamalarına ise yatırım indirimine ilişkin yeni hükümler ve yeni nispetler uygulanır.

1.1.1981 tarihinden önce başlandığı halde henüz bitmemiş olan yatırım indirimine konu yatırımlar nedeniyle uygulanacak yatırım indirimi tutan yukarıdaki hükme göre hesaplanacak indirimler toplamını geçemez.

GEÇİCİ MADDE 6. — 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun bu kanunla değiştirilen 24 ncü maddesinin 4 numaralı bendi hükmü bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce nakteden veya hesaben ödenen veya tahakkuk ettirilen iratlar hakkında da uygulanır.

indirilecek Giderler :

GEÇİCİ MADDE 7. — Aynı Kanunun 14 ncü maddesinin 7 nci bendinde indirilecek giderlerle ilgili olarak kurumların mali bilançolarında yer alan zararların üç yıl süre ile gider yazılması, 1.1.1981 tarihinden önce meydana gelen ve gider olarak gösterilemeyen zararlar için beş yıl olarak uygulanır.

Yürürlük :

MADDE 21. — 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun bu kanunla değiştirilen;

1. 24 ncü maddesi yayımı tarihinde,
2. 25 nci maddesi 1980 yılı kazançlarına da uygulanmak üzere 1.1.1981 tarihinde,
3. Diğer maddeleri 1.1.1981 tarihinde,

Yürürlüğe girer.

Yürütme :

MADDE 22. — Tasarının 19 ncü maddesi 22 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.